

Temeljem članka 30. točka 13. Statuta Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 2/95., 2/97., 3/99., 3/01., 8/01., 9/03., 13/05., 2/06., 5/09., 16/09. i 2/13.), Skupština Osječko-baranjske županije donijela je na 14. sjednici 29. travnja 2015. godine

## **Z A K L J U Č A K**

### **povodom razmatranja Izvješća o stanju u prostoru Osječko-baranjske županije**

#### **I.**

Skupština prihvaća Izvješće o stanju u prostoru Osječko-baranjske županije, koje je pripremila i predložila Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Osječko-baranjske županije.

#### **II.**

Izvješće o stanju u prostoru Osječko-baranjske županije bit će objavljeno u "Županijskom glasniku".

#### **III.**

Ovaj Zaključak bit će objavljen u "Županijskom glasniku".

Klasa: 350-01/15-01/1  
Urbroj: 2158/1-01-01-15-4

Osijek, 29. travnja 2015.

Predsjednik

Antun Kapraljević, v.r.

Za točnost prijepisa:  
Tajnik Županije

dr.sc. Davor Brunčić

# IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

## I. POLAZIŠTA

### I.1. Ciljevi izrade

Izvješće o stanju u prostoru Osječko-baranjske županije je osnovni i jedini dokument te snažan alat stalnog i neprekinutog praćenja stanja u prostoru. Ono omogućuje Županu, Skupštini Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Skupština Županije), te stručnoj i široj javnosti cjelovito praćenje stanja u prostoru na temelju analize i ocjene osnovne prostorne strukture, trendova prostornog razvoja, zaštite i korištenja posebno vrijednih prostora kao i analize i ocjene provedbe strateških i drugih dokumenata prostornog planiranja.

Svrha izrade Izvješća je dobivanje sveobuhvatnog pregleda prostornog razvoja i prostornog planiranja sa sustavom prostornog uređenja. Ovim dokumentom nastoji se prikazati cjelovita, argumentirana i objektivna spoznaja o prostoru Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Županija) kao neobnovljivom temeljnom dobru. Povezivanjem svijesti o vlastitom prostornom potencijalu s praktičnim djelovanjem u području zaštite i uređenja prostora potrebno je snažnije afirmirati vrijednosti prostora Županije te zaustaviti negativne pojave u prostoru.

Izvješće prioritetno prikazuje utvrđene probleme u prostoru, postojeća rješenja za poboljšanje stanja te ukazuje na mogućnosti daljnjih usmjerenja prostornog razvoja, odnosno analizira stanja i promjene u prostoru koje nastaju pod utjecajem različitih društvenih procesa i imaju veći ili manji neposredan utjecaj na prostor. Kao najvažnije teme izdvajaju se demografski procesi, promjene u korištenju prostora kao rezultat pritiska pojedinih interesnih skupina, nužnost povećanja javnog interesa i zaštite općeg dobra, prestrukturiranje gospodarstva te sektorsko djelovanje i međusobna usklađenost različitih resora.

### I.2. Zakonodavno-institucionalni okvir

Obveza izrade i razmatranja četverogodišnjih izvješća utvrđena je odredbom čl. 39. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" broj 153/13.; u daljnjem tekstu: Zakon) predstavničkim tijelima lokalne i regionalne (područne) samouprave. Izrađuju se u odnosu na Strategiju prostornog razvoja Republike Hrvatske i druge strateške, razvojne, planske i programske dokumente i pokazatelje od utjecaja na održivi razvoj u prostoru, prethodna izvješća o stanju u prostoru i dokumente prostornog uređenja. Izvješća se objavljuju u službenim glasilima.

Temeljem članka 27. Zakona Izvješće izrađuje Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Zavod), a razmatra Skupština Županije.

U travnju 2014. godine, temeljem Zakona donesen je Pravilnik o sadržaju i obaveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru ("Narodne novine" broj 48/14.; u daljnjem tekstu: Pravilnik), a prethodili su mu:

- Pravilnik o sadržaju i obaveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru ("Narodne novine" broj 117/12.)
- Pravilnik o sadržaju i obaveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru ("Narodne novine" broj 114/10. i 141/10. - ispravak) doneseni temeljem Zakona o prostornom uređenju i gradnji ("Narodne novine" broj 76/07., 38/09., 55/11., 90/11. i 50/12.; u daljnjem tekstu: ZPUG).

Odredbom članka 4. Pravilnika propisan je sadržaj izvješća:

- (1) *Izvješće sadrži polazišta, analizu i ocjenu stanja i trendova prostornog razvoja, analizu provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor, te prijedloge za unaprjeđenje razvoja s osnovnom preporukama mjera za iduće razdoblje.*

- (2) *Polazišta obuhvaćaju pregled ciljeva izrade Izvješća unutar zakonodavnog, institucionalnog i međunarodnog okvira za razdoblje za koje se Izvješće izrađuje, te osnovna prostorna obilježja RH, županija, Grada Zagreba, velikih gradova, gradova i općina.*
- (3) *Analiza i ocjena stanja obuhvaća prikaz ostvarenja ciljeva prostornog uređenja i usmjerenja razvoja u prostoru koji su određeni Zakonom i Strategijom prostornog uređenja RH kroz prostorne planove i druge dokumente koji utječu na prostor, te ukazuju na trendove prostornog razvoja i usklađenost, odnosno nesklad u provedbi.*
- (4) *Analiza provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor obuhvaća prikaz pokrivenosti područja prostornim planovima, daje podatke o prostornim planovima i drugim strateškim, programskim i razvojnim dokumentima koji utječu na prostor, ukazuje na osnove njihove provedbe, potrebu i učestalost njihove promjene, te daje osvrt na provođenje zaključaka, smjernica, prijedloga za unaprjeđenje, preporuka, aktivnosti odnosno mjera iz prethodnog Izvješća.*
- (5) *Prijedlozi za unaprjeđenje prostornog razvoja s osnovnim preporukama mjera za iduće razdoblje razrađuju se ciljevi odlučivanja o daljnjem statusu strateških, programskih i planskih smjernica iz važećih prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor, odnosno o njihovom zadržavanju, ukidanju ili promjeni. Preporuke obuhvaćaju mjere i prioritetne aktivnosti u idućem razdoblju.*

Posljednje Izvješće o stanju u prostoru Skupština Županije je razmatrala 2. srpnja 2010. godine ("Županijski glasnik" broj 8/10.), a izrađeno je za razdoblje 2006. - 2010. godine. Ovim Izvješćem o stanju u prostoru Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Izvješće), razmatra se razdoblje od 2010. - 2014. godine.

Zaključno s 2014. godinom sve jedinice lokalne samouprave (u daljnjem tekstu: JLS) s područja Županije imale su izrađena izvješća o stanju u prostoru, osim Općine Podravska Moslavina, koja nikada nije izradila izvješće o stanju u prostoru.

Tablica 1. Izvješća o stanju u prostoru JLS

Jedinice lokalne samouprave	Posljednje usvojeno i objavljeno izvješće o stanju u prostoru/	Napomena
<b>GRADOVI</b>		
Grad Beli Manastir	"Službeni glasnik" 2/06	ISTEKLO
Grad Belišće	"Službeni glasnik" 6/06	ISTEKLO
Grad Donji Miholjac	"Službeni glasnik" 2/13	
Grad Đakovo	"Službeni glasnik" 3/11	
Grad Našice	"Službeni glasnik" 1/13	
Grad Osijek	"Službeni glasnik" 9/13	
Grad Valpovo	"Službeni glasnik" 8/13	
<b>OPĆINE</b>		
Općina Antunovac	"Službeni glasnik" 6/10	
Općina Bilje	"Službeni glasnik" 7/08	ISTEKLO
Općina Bizovac	"Općinski glasnik" 4/06	ISTEKLO
Općina Čeminac	"Službeni glasnik" 3/06	ISTEKLO
Općina Čepin	"Službeni glasnik" 4/07	ISTEKLO
Općina Darda	"Službeni glasnik" 5/05	ISTEKLO
Općina Donja Motičina	"Službeni glasnik" 2/13	
Općina Draž	"Službeni glasnik" 2/06	ISTEKLO
Općina Drenje	"Službeni glasnik" 3/96	ISTEKLO
Općina Đurđenovac	"Službeni glasnik" 6/04	ISTEKLO
Općina Erdut	"Službeni glasnik" 57/13	
Općina Ernestinovo	"Službeni glasnik" 1/05	ISTEKLO
Općina Feričanci	"Službeni glasnik" 43/05	ISTEKLO
Općina Gorjani	"Službeni glasnik" 42/07	ISTEKLO
Općina Jagodnjak	"Službeni glasnik" 4/08	ISTEKLO

Općina Kneževi Vinogradi	"Službeni glasnik" 5/12	
Općina Koška	"Službeni glasnik" 5/10	ISTEKLO
Općina Levanjska Varoš	"Službeni glasnik" 2/07	ISTEKLO
Općina Magadenovac	"Službeni glasnik" 9/09	ISTEKLO
Općina Marijanci	"Službeni glasnik" 10/06	ISTEKLO
Općina Petlovac	"Službeni glasnik" 5/01	ISTEKLO
Općina Petrijevc	"Službeni glasnik" 5/12	
Općina Podgorač	"Službeni glasnik" 5/13	
Općina Podravska Moslavina	<b>NEIZRAĐENO</b>	Općina treba HITNO pristupiti izradi izvješća
Općina Popovac	"Službeni glasnik" 3/07	ISTEKLO
Općina Punitovci	"Službeni glasnik" 1/96	ISTEKLO
Općina Satnica Đakovačka	"Službeni glasnik" 7/97	ISTEKLO
Općine Semeljci	"Službeni glasnik" 5/06	ISTEKLO
Općina Strizivojna	"Službeni glasnik" 2/07	ISTEKLO
Općina Šodolovci	"Službeni glasnik" 2/04	ISTEKLO
Općina Trnava	"Službeni glasnik" 1/06	ISTEKLO
Općina Viljevo	"Službeni glasnik" 1/06	ISTEKLO
Općina Viškovci	"Službeni glasnik" 2/05	ISTEKLO
Općina Vladislavci	"Službeni glasnik" 6/14	
Općina Vuka	"Službeni glasnik" 2/01	ISTEKLO

Iz Tablice 1. je vidljivo da JLS u posljednje vrijeme nisu zainteresirane za izradu izvješća o stanju u prostoru, razlog čemu možemo pronaći dijelom u neznanju, odnosno nepoznavanju Zakonom propisanih obveza, a dijelom u nedostatnim financijskim sredstvima. JLS često nemaju na raspolaganju stručne osobe koje su u stanju izraditi izvješće o stanju u prostoru, pa su prisiljene taj posao povjeriti drugoj pravnoj osobi, za što trebaju osigurati 20.000,00 - 45.000,00 kn kada je riječ o općinama, a za gradove i veće iznose.

Redovitost izrade izvješća o stanju u prostoru popraviti će se tek kada JLS prihvate obvezu njegove izrade i uvide da njime mogu unaprijediti svoje prostorne planove i druge dokumente od utjecaja na prostor, te na taj način kvalitetnije gospodariti prostorom. Kaznenim odredbama Zakona nisu propisane kazne za jedinice područne (regionalne) odnosno lokalne samouprave koje ne izrađuju izvješća o stanju u prostoru.

### I.3. Osnovna prostorna obilježja Županije

#### I.3.1. Prirodna i geografska obilježja

Sa stajališta globalnog sagledavanja šireg prostora Županija se svrstava u prostor Panonske Hrvatske. S obzirom na fizionomske osobitosti pripada skupini županija sjeveroistočne Hrvatske s kojima čini prostornoplansku cjelinu. Za ovu cjelinu osobito su značajni riječni tokovi Dunava, Drave i Save koji uvjetuju uređenje prostora i određuju koridore krupne međunarodne i državne infrastrukture, osobito transeuropske magistralne i regionalne prometne pravce. Prometni i geostrateški položaj Županije određuje podunavski i podravski koridor, dok posavski koridor tangira Županiju i od značaja je za njezine prometne tokove. Razvoj podunavskog koridora i istočnog područja Hrvatske ocijenjen je kao osobito značajan za ravnomjeran razvoj Županije.

Reljef je najistaknutiji geografski element, a prostor Županije dio je šireg prostora koji reljefno pripada sjeveroistočnom, pretežito nizinskom, ravničarskom dijelu geografske cjeline istočne Hrvatske. Na modeliranje i izgled današnjeg reljefa presudnu su ulogu imali riječni tokovi Dunava, Drave i Save s pritocima. Nadmorske visine terena naplavnih ravni su oko 93-94 m.n.v., dok je najniža točka na ušću Drave u Dunav na 82 m.n.v. Viši tereni koji se uzdižu iznad pretežno nizinskog okolnog

reljefa su lesni platoi i zaravni na području Baranje. Jugozapadni dijelovi Županije su područja prigrorskog reljefa istočnih ogranaka Krndije i Papuka. To su područja većih nadmorskih visina, bitno drugačijeg obilježja, sastava i građe. Najviša točka na području Županije je na Krndiji, na području Metrsko brdo, visine 606 m.n.v.

Klimatska obilježja prostora Županije dio su klime šireg prostora istočne Hrvatske, gdje prevladava umjereno kontinentalna klima, koja se s obzirom na prostorni položaj javlja u cirkulacijskom pojasu umjerenih širina, gdje su promjene vremena česte i intenzivne. Na cijelom području Županije izražena je homogenost klimatskih prilika, što je posljedica reljefnih obilježja, dok se određene diferencijacije mogu javiti na područjima lesnih platoa Baranje i prigrorskih reljefa na zapadu. Na širem području istočne Slavonije može se godišnje očekivati prosječno 1.880 - 1.900 sunčanih sati. Najdominantniji vjetrovi su iz sjeverozapadnog smjera i to u toplom dijelu godine, a zimi vjetrovi iz jugoistočnog pravca, najčešće jačine 1-2 bofora.

Osnovno hidrografsko obilježje površja Županije jest ekscentričnost tekućica. Najveće i najvažnije rijeke Dunav, u dužini od 86,06 km i Drava u dužini od 104 km, pretežno teku graničnim područjem.

### I.3.2. *Upravno teritorijalna podjela*

Na temelju članka 133. Ustava Republike Hrvatske teritorijalni ustroj Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: RH) određen je Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine" broj 86/06., 125/06. - ispravak, 16/07. - ispravak, 95/08. - Odluka USRH, 46/10., 145/10., 37/13, 44/13. i 45/13.). Teritorij RH podijeljen je na 20 županija i Grad Zagreb koji ima status županije, 127 gradova uključujući Zagreb, 429 općina i 6755 naselja<sup>\*)</sup>. Županije su jedinice područne (regionalne) samouprave, a JLS su općine i gradovi, čije se područje određuje na način propisan zakonom.

Teritorijalno-administrativni ustroj Županije se u proteklom periodu nije mijenjao, te je i nadalje strukturiran u 42 JLS, od kojih je 7 gradova i 35 općina, s ukupno 264 naselja.

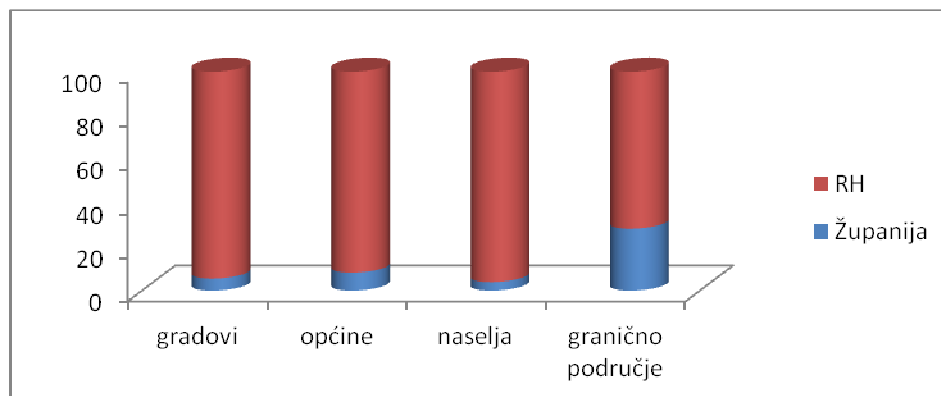
---

<sup>\*)</sup> Državni zavod za statistiku, stanje 15. 07. 2012. godine



Karta 1. Teritorijalno-administrativni ustroj Županije

Na području Županije nalazi se 8,2% svih općina, 5,5% svih gradova, odnosno 3,9% svih naselja RH. Gradovi zauzimaju približno 1/3 površine Županije, a preostale 2/3 otpada na općine. Od ukupne površine, granično područje zauzima 41,68% što čini 28,30% površine kopnenog graničnog područja RH. S površinom od 4.157,82 km<sup>2</sup> Županija je na 4. mjestu u RH, zauzimajući 7,34% kopnenog državnog teritorija.



Graf 1. Udio gradova, općina, naselja i graničnog područja Županije u RH

### I.3.3. Stanovništvo

Stvarnu socijalno-demografsku sliku prostora, kao i procese u razvoju prostorne strukture u okviru cjelokupne revitalizacije prostora prikazuje analiza demografskih obilježja, od kvantitativnih (brojnosti) do kvalitativnih (dobno-spolni, gospodarski i socijalno-obrazovni sastav stanovništva). Zanimljivo je da demografskih čimbenika u prostornom aspektu može utjecati na nepoželjne gospodarske, kulturne i socijalne posljedice.

Sadašnje demografske karakteristike u RH, a posebno u Županiji nemaju pozitivnih obilježja. U odnosu na prethodni popis stanovništva, kućanstava i stanova iz 2001. godine, a prema Popisu stanovništva, kućanstava i stanova iz 2011. godine, može se zaključiti da se i dalje nastavlja negativan trend - pad broja stanovnika na ovom prostoru, negativan prirodni priraštaj kao i negativan migracijski saldo. Za očekivati je da će se ove karakteristike negativno odraziti i na ostale demografske procese i obilježja stanovništva.

Po Popisu iz 2011. godine na prostoru Županije živi 304.899 stanovnika, što čini 7,10% svog stanovništva RH, zauzimajući 3. mjesto, iza Splitsko-dalmatinske i Zagrebačke županije. Navedeni broj stanovnika čini gustoću naseljenosti od 73,49 stanovnika na km<sup>2</sup>, što je nešto manje od prosjeka RH koji iznosi 75,81 stanovnika na km<sup>2</sup> i za trećinu ispod prosjeka EU-27, koji iznosi 115 stanovnika na km<sup>2</sup>, temeljem čega zaključujemo da je Županija rijetko naseljena.

Uspoređujući međusobno podatke Popisa iz 2011. godine s prethodnim Popisom iz 2001. godine uočavamo zabrinjavajući pad broja stanovnika od 25.607 osoba, što čini indeks 92,25 dosta ispod indeksa RH od 96,56. Najniže indekse imaju susjedne županije, Vukovarsko-srijemska 87,67 i Brodsko-posavska 89,71, što skupa s indeksom Županije govori o dubokom demografskom problemu regije. Najviše indekse u RH imaju Zadarska županija, 104,92, Zagrebačka županija, 102,55, Grad Zagreb, 101,40 i Istarska županija, 100,83, što najbolje pokazuje kako ulaganja u infrastrukturu i razvoj gospodarstva utječu na demografsku sliku područja.

Razmještaj stanovništva Županije karakteriziran je njegovom koncentracijom u naseljima smještenim na glavnim cestovnim pravcima, koji svoje ishodište imaju u Osijeku i granaju se u šest smjerova: prema Đakovu, Našicama, Donjem Miholjcu, Belom Manastiru, Erdutu i Vinkovcima.

U gradovima Županije je 2001. godine živjelo 207.392 stanovnika, odnosno 62,75%, dok 2011. godine njih 193.964, što je iznosilo 63,62%. Iako se postotak povećao, primjetno je da se ukupan broj stanovnika smanjio za 13.428, što je više nego u svim općinama zajedno.

Iz svega navedenog jasno je da je jedan od prioriteta poticanje demografske obnove ruralnih područja, jer je, pri stalnom padu broja stanovnika, sve izraženija koncentracija u urbanim centrima.

Osnovne odrednice populacijske dinamike su prirast (prirodno kretanje) i migracije (prostorna pokretljivost) stanovništva kao rezultat prirodnih i društvenih čimbenika prostora. Godine 2011. prirodni prirast u RH iznosi - 9.822 osoba.

Analiza po županijama ukazuje da je 2011. godine samo jedna županija imala pozitivan prirodni prirast i to Grad Zagreb (15), a sve ostale imaju negativan, dakle, više ljudi umire nego što se rađa. Najveći negativan prirodni prirast imale su Županija (-1.079), Sisačko-moslavačka županija (-1.081) i Primorsko-goranska županija (-1.014).

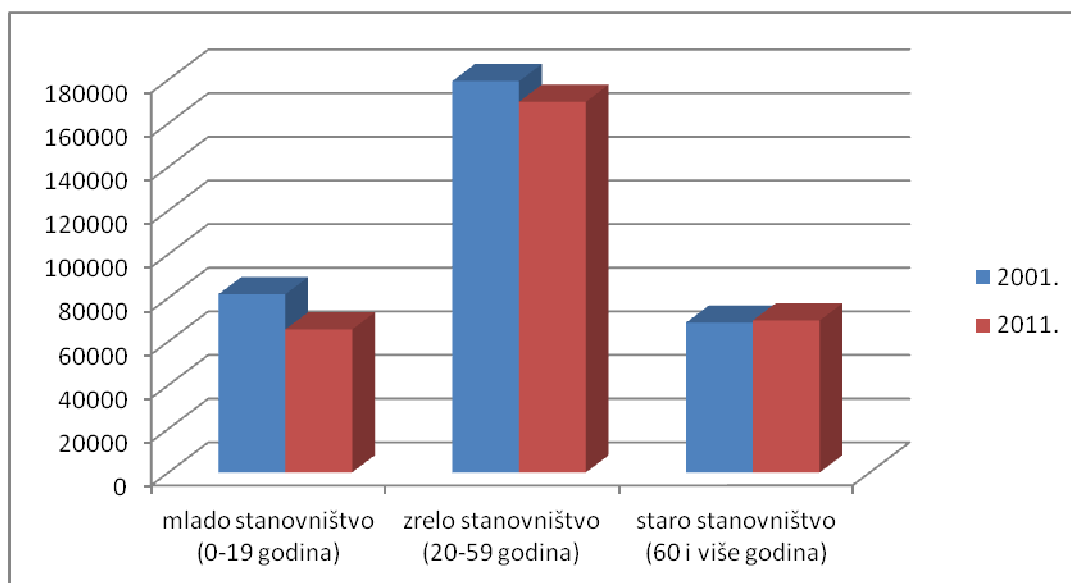
U promatranom razdoblju prirodni prirast Županije imao je izuzetno negativni prirodni prirast (-4.502), odnosno koeficijent 71,70.

Dostupni podaci o prostornoj pokretljivosti stanovništva - vanjskim migracijama - za 2013. i 2014. godinu evidentiraju da je 6.042 osobe prijavilo svoje iseljenje, odnosno 1,98% ukupnog stanovništva Županije. Pitanje je, doduše, koliko su ovi službeni podaci realni budući da građani obavezu prijave promjene prebivališta i boravišta ne izvršavaju pretjerano uredno. Evidentno je da se trend iseljavanja iz godine u godinu povećava.

U Županiji je 2011. godine bilo 146.891 ili 48,16% muškog stanovništva i 158.141 ili 51,84% ženskog stanovništva, jednako kao na nivou RH. U okviru općeg pada broja stanovništva, udio muškog se neznatno povećao, s 48,01% na 48,16%, a udio ženskog analogno neznatno smanjio, sa 51,99% na 51,84%.

Osim do sada navedenih nepovoljnih demografskih pokazatelja, stanovništvo Županije karakterizira i duboka demografska starost, što je karakteristika i na razini RH u cjelini.

U 2011. godini u Županiji je bilo 65.515 ili 21,48% mladog stanovništva (dobna skupina od 0 do 19 godina), zrelog stanovništva je bilo 169.875 ili 55,69% (dobna skupina 20 do 59 godina) i starog stanovništva 69.642 ili 22,83% (dobna skupina od 60 i više godina). Uspoređujući to sa rezultatima 2001. godine kada je mladog stanovništva bilo 81.655 ili 24,71%, zrelog stanovništva 179.330 ili 54,26% i starog stanovništva 68.652 ili 20,77% (razlika do 100% su nepoznati podaci za njih 869) zaključujemo da je u zadnjih deset godina u Županiji udio mladog stanovništva u značajnom padu, zrelog stanovništva u manjem padu, a udio starog stanovništva u porastu.



Graf 2. Dobna struktura stanovništva Županije po Popisima iz 2001. i 2011. godine

Iz svih prethodnih analiza proizlazi da dobna struktura stanovništva ne daje pozitivnu sliku stanja u Županiji, niti temelje za optimističan pogled na buduću društveno-gospodarski razvoj.

Prema rezultatima Popisa iz 2011. godine u Županiji je bilo 110.009 kućanstava, za 3.574 manje u odnosu na Popis iz 2001. godine, s prosječno 2,75 članova po kućanstvu (2,79 na nivou RH), smanjeno s 2,91 člana po kućanstvu 2001. godine (3,00 na nivou RH). Sve je više samačkih kućanstava i sve manje onih s većim brojem članova, što također ukazuje na analizirane demografske tendencije, kao i na društveno-gospodarsko stanje u kakvom se Županija nalazi.

Tablica 2. Broj stanovnika i gustoća naseljenosti po JLS

Osječko-baranjska županija	Površina JLS u km <sup>2</sup>	Broj stanovnika 2001.g.	Broj stanovnika 2011.g.	Gustoća naseljenosti 2001.g. stan./km <sup>2</sup>	Gustoća naseljenosti 2011.g. stan./km <sup>2</sup>
1	2	3	4	5	6
<b>GRADOVI</b>					
Grad Beli Manastir	62,31	10 986	10 068	226,5	161,58
Grad Belišće	69,98	11 786	10 825	182,7	154,69
Grad Donji Miholjac	146,92	10 265	9 491	71,8	64,60
Grad Đakovo	168,48	30 092	27 745	194,6	164,68
Grad Našice	204,55	17 320	16 224	89,2	79,32
Grad Osijek	170,87	114 616	108 048	768,7	632,34
Grad Valpovo	141,36	12 327	11 563	92,4	81,80
<b>Ukupno gradovi:</b>	<b>964,47</b>	<b>207 392</b>	<b>193 964</b>	<b>241,5</b>	<b>201,11</b>



OPĆINE					
Općina Antunovac	56,56	3 559	3 703	77,7	65,47
Općina Bilje	270,15	5 480	5 642	26,9	20,88
Općina Bizovac	100,65	4 979	4 507	52,7	44,78
Općina Čeminac	61,41	2 856	2 909	63,0	47,37
Općina Čepin	120,62	12 901	11 599	117,3	96,16
Općina Darda	94,35	7 062	6 908	103,2	73,22
Općina Donja Motičina	51,50	1 865	1 652	38,6	32,08
Općina Draž	149,56	3 356	2 767	27,9	18,50
Općina Drenje	107,54	3 071	2 700	30,5	25,11
Općina Đurđenovac	116,60	7 946	6 750	69,4	57,89
Općina Erdut	157,21	8 417	7 308	68,1	46,49
Općina Ernestinovo	32,61	2 225	2 189	93,3	67,13
Općina Feričanci	46,36	2 418	2 134	55,6	46,03
Općina Gorjani	50,89	1 832	1 591	36,5	31,26
Općina Jagodnjak	104,90	2 537	2 023	30,1	19,29
Općina Kneževi Vinogradi	248,78	5 186	4 614	27,3	18,55
Općina Koška	122,72	4 411	3 980	43,0	32,43
Općina Levanjska Varoš	122,83	1 266	1 194	10,8	9,72
Općina Magadenovac	112,97	2 239	1 936	19,7	17,14
Općina Marijanci	65,66	2 719	2 405	42,6	36,63
Općina Petlovac	93,75	2 743	2 405	34,9	25,65
Općina Petrijevci	54,88	3 068	2 870	60,0	52,30
Općina Podgorač	131,19	3 314	2 877	27,6	21,93
Općina Podravska Moslavina	44,46	1 451	1 202	34,1	27,04
Općina Popovac	62,41	2 427	2 084	52,0	33,39
Općina Punitovci	40,97	1 850	1 803	51,2	44,01
Općina Satnica Đakovačka	77,22	2 572	2 123	36,2	27,49
Općina Semeljci	101,85	4 858	4 362	50,0	42,83
Općina Strizivojna	37,50	2 759	2 525	82,1	67,33
Općina Šodolovci	73,93	1 955	1 653	38,4	22,36
Općina Trnava	82,54	1 900	1 600	26,0	19,38
Općina Viljevo	98,69	2 396	2 065	26,3	20,92
Općina Viškovci	43,36	2 060	1 906	51,4	43,96
Općina Vladislavci	32,53	2 124	1 882	78,6	57,85
Općina Vuka	24,20	1 312	1 200	62,7	49,59
<b>Ukupno općine:</b>	<b>3193,35</b>	<b>123 114</b>	<b>111 068</b>	<b>45,1</b>	<b>34,78</b>
<b>Ukupno Županija:</b>	<b>4157,82</b>	<b>330 506</b>	<b>305 032</b>	<b>79,54</b>	<b>73,36</b>

Izvor podataka prema kolonama:

kolona 2. Izvor: Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Osijek, 2010. godine  
kolone 3. i 4. Izvor: Državni zavod za statistiku, [www.dzs.hr](http://www.dzs.hr),

#### I.4. Županija u okviru prostornoga uređenja države

Na Državnom nivou prostor Županije razmatran je kroz Strategiju prostornog uređenja RH (u daljnjem tekstu: Strategija) i Program prostornog uređenja RH (u daljnjem tekstu: Program RH). Strategiju je donio Hrvatski sabor na sjednici održanoj 27. lipnja 1997. godine, a izmjene i dopune 14. lipnja 2013. godine, dijelom u segmentu prometne infrastrukture. Program RH ("Narodne novine" broj 50/99. i 84/13.) svojim ciljevima i usmjerenjima prostornog razvoja prati postavke Strategije, detaljnije ih obrađujući.

Unatoč činjenici da su Strategija i Program RH rađeni u zadnjim godinama prošlog stoljeća, ciljevi prostornog razvoja, te prostorno razvojna i planska usmjerenja i danas su dijelom aktualni.

Kroz sagledavanje geopolitičkih okolnosti, Strategija konstatira da je Županija dio Podunavsko-panonskog prostora, a kao i gotovo cijela RH dio Srednjoeuropskog prostora. Teritorijalno gledano, jedna je od 20 županija RH, dio je prostora Panonske Hrvatske, odnosno njenog sjevernoistočnog dijela. Područje Županije karakterizira pretežito nizinski reljef.

Strategijom i Programom RH na području Županije planirani su sljedeći zahvati:

- izgradnja autoceste u koridoru Vc, sa značajnim mostom na rijeci Dravi,
- podravska brza cesta i obilaznice gradova,
- rekonstrukcija međunarodne željezničke pruge s dogradnjom još jednog kolosijeka i preinaka za brzinu 160 km/h,
- plovni put rijekom Dunav podići na razinu VI. klase, rijeke Drave od ušća do Osijeka na razinu IV. klase te od Osijeka do Virovitice na razinu III. klase,
- planirana je izgradnja srednje luke kod Donjeg Miholjca i Osijeka, te ostale luke u Belišću,
- u zračnom prometu konstatirane su razine zračnih luka Klisa 4E kategorije, a Čepin 2C kategorije,
- u telekomunikacijskom prometu planirana je izgradnja međunarodnog TK objekta u Osijeku, te čvora u sustavu prijenosa međunarodne razine u Donjem Miholjcu,
- izgradnja magistralnog plinovoda Osijek-Vukovar,
- nova (uz postojeće) termoelektrana u Osijeku,
- termoelektrane i/ili toplane na plin ili uvozni ugljen kod Valpova (Belišća) i Dalja (Erduta), a gotovo cijelo područje Županije je kategorizirano kao prioritetno područje smještaja energetske objekata,
- hidroelektrane snage 10-100 MW kod Donjeg Miholjca i Osijeka, kao mogućih lokacija,
- biološki uređaji za pročišćavanje otpadnih voda kod Osijeka, Našica i Đakova uz postojeće kod Donjeg Miholjca, Valpova i Belog Manastira,
- zaštita od štetnog djelovanja voda izgradnjom vodnih stepenica na rijeci Dravi kod Donjeg Miholjca i Osijeka, kojima se može dati višestruka namjena,
- deponij otpada, skladište otpada i 5 prikupljališta otpada.

Hrvatski sabor je 17. veljače 2006. godine donio Odluku o donošenju Prostornog plana Parka prirode "Kopački rit" ("Narodne novine" broj 24/06.; u daljnjem tekstu: PPPP), kao prostornog plana područja posebnih obilježja koji se obavezno donosi za nacionalni park te park prirode. Park prirode "Kopački rit" u cijelosti se nalazi na području Županije i to dijelom u općinama Bilje i Kneževi Vinogradi te Gradu Osijeku. Osim namjene površina PPPP-om je predviđena izgradnja infrastrukture neophodne za područje čija izgradnja je uvjetovana uvažavanjem prostora i svih mjera zaštite prirode. Utvrđena su i područja gradnje te evidentirane ostale izgrađene strukture.

Prostorni plan Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: PPOBŽ) je osnovni prostornoplanski dokument donesen početkom 2002. godine, a njegove I. Izmjene i dopune tijekom 2010. godine ("Županijski glasnik" broj 1/02. i 4/10.). Svrha mu je osigurati (sačuvati) prostor za planiranu infrastrukturu državnog i županijskog značaja te usmjeravati izradu planova užih područja kroz izdavanje mišljenja o usklađenosti prostornih planova uređenja gradova i općina (u daljnjem tekstu: PPUG/O) s PPOBŽ.

## **II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA**

### **II.1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Županije**

#### *II.1.1. Građevinska područja*

Korištenje prostora iskazuje se kroz prostorne planove, između ostaloga, brojčanim prostornim pokazateljima. Jedan od njih je gustoća stanovništva, koja predstavlja odnos broja stanovnika i površine građevinskih područja naselja unutar obuhvata prostornog plana, a za aktualno stanovništvo Županije dana je u Tablici 3. ovog Izvješća.

Tablica 3. Gustoća stanovanja po JLS

Osječko-baranjska županija	Površina grad. podr. naselja ha 2001.g.	Broj stanovnika 2001.g.	Gustoća stanovanja st/ha 2001.	Površina grad. podr. naselja 2014.g. ha	Broj stanovnika 2011.g.	Gustoća stanovanja st/ha 2014.
1	2	3	4	5	6	7
<b>GRADOVI</b>						
Beli Manastir	1088	10 986	10	1086	10 068	9,5
Belišće	861	11 786	13,5	857	10 825	12,5
Donji Miholjac	889	10 265	11,5	889	9 491	10,5
Đakovo	2379	30 092	12,5	2213	27 745	12,5
Našice	1546	17 320	11	1568	16 224	10,5
Osijek	4753	114 616	24	4730	108 048	23
Grad Valpovo	1124	12 327	11	1208	11 563	9,5
<b>Ukupno gradovi:</b>	<b>12640</b>	<b>207 392</b>	<b>16,41</b>	<b>12550</b>	<b>193 964</b>	<b>15,46</b>
<b>OPĆINE</b>						
Općina Antunovac	480	3 559	7,5	415	3 703	9
Općina Bilje	780	5 480	7	637	5 642	9
Općina Bizovac	777	4 979	6,5	621	4 507	7,5
Općina Čeminac	542	2 856	5,5	466	2 909	6
Općina Čepin	947	12 901	13,5	948	11 599	12
Općina Darda	749	7 062	9,5	678	6 908	10
Općina Donja Motičina	183	1 865	10	180	1 652	9
Općina Draž	1192	3 356	3	1068	2 767	2,5
Općina Drenje	598	3 071	5	464	2 700	6
Općina Đurđenovac	1240	7 946	6,5	1225	6 750	5,5
Općina Erdut	1614	8 417	5	1725	7 308	4
Općina Ernestinovo	440	2 225	5	419	2 189	5
Općina Feričanci	317	2 418	7,5	340	2 134	6,5
Općina Gorjani	165	1 832	11	156	1 591	10
Općina Jagodnjak	473	2 537	5	472	2 023	4,5
Općina Kneževi Vinogradi	878	5 186	6	881	4 614	5
Općina Koška	699	4 411	6	696	3 980	5,5
Općina Levanjska Varoš	367	1 266	3,5	365	1 194	3,5
Općina Magadenovac	282	2 239	8	284	1 936	7
Općina Marijanci	313	2 719	8,5	257	2 405	9,5
Općina Petlovac	548	2 743	5	541	2 405	4,5
Općina Petrijevci	479	3 068	6,5	473	2 870	6
Općina Podgorač	452	3 314	7,5	441	2 877	6,5
Općina Podravska Moslavina	202	1 451	7	186	1 202	6,5
Općina Popovac	649	2 427	3,5	639	2 084	3,5
Općina Punitovci	226	1 850	8	226	1 803	8
Općina Satnica Đakovačka	259	2 572	10	238	2 123	9
Općina Semeljci	528	4 858	9	527	4 362	8,5
Općina Strizivojna	314	2 759	9	314	2 525	8
Općina Šodolovci	442	1 955	4,5	439	1 653	4
Općina Trnava	360	1 900	5,5	352	1 600	4,5
Općina Viljevo	382	2 396	6	385	2 065	5,5
Općina Viškovci	227	2 060	9	223	1 906	8,5
Općina Vladislavci	296	2 124	7	278	1 882	7

Općina Vuka	208	1 312	6,5	202	1 200	6
<b>Ukupno općine:</b>	<b>18606</b>	<b>123 114</b>	<b>6,62</b>	<b>17761</b>	<b>111 068</b>	<b>6,25</b>
<b>Ukupno Županija:</b>	<b>31246</b>	<b>330 506</b>	<b>10,58</b>	<b>30311</b>	<b>305 032</b>	<b>10,06</b>

Izvori: Podaci o površinama građevinskih područja naselja dana u koloni 2. Tablice 3. su iz prostornih planova uređenja gradova i općina, a gustoća stanovanja (stanovnika/ha) kao prostorni pokazatelj je dana za broj stanovnika prema službenim popisima iz 2001. i 2011. godine.

Komparacijom kolona 4. i 7. zamjećuje se osjetan pad gustoće stanovanja u promatranom razdoblju, ionako ispod propisane PPOBŽ-om, gdje se kaže da je u građevinskim područjima naselja gradskog karaktera potrebno težiti gustoći od 30 st/ha, a u ostalim naseljima 15 st/ha. Komparacijom kolona 3. i 6. jasno je da je to ponajprije posljedica demografskog pada, a u skladu s općim trendovima u RH i naročito u Županiji, kao jednoj od pogođenijih županija. Smanjenje broja stanovnika doživjele su gotovo sve JLS, uz iznimku općina Antunovac, Bilje i Čeminac. U kategoriji gustoće stanovanja svijetlu iznimku čine još i općine Bizovac, Darda, Drenje, Ernestinovo i Marijanci, koje su racionalnim odnosom prema obuhvatu građevinskih područja zadržale gustoću stanovanja unatoč negativnom demografskom trendu.

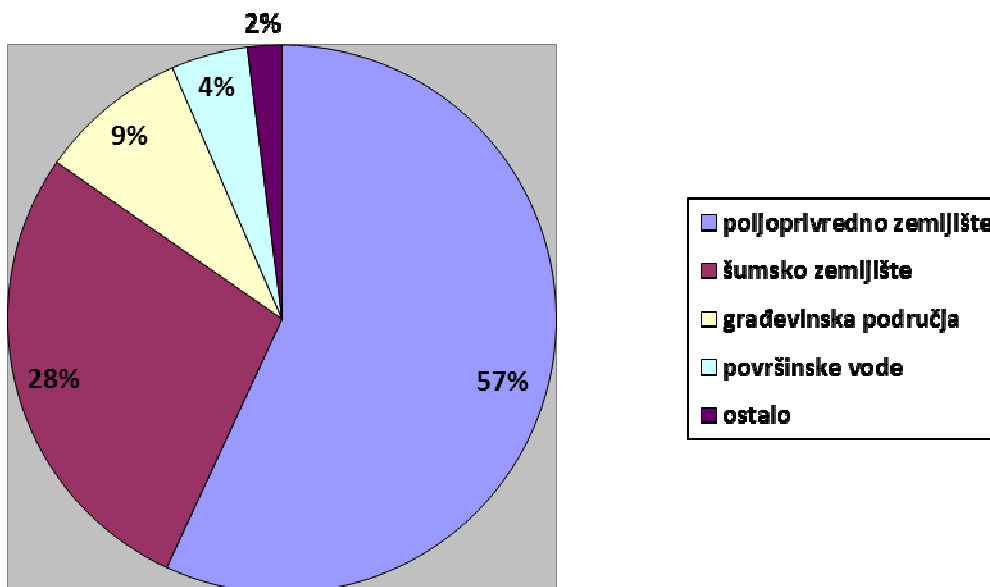
Osjetno smanjenje trend je proturječan onome navedenom u prethodnom Izvješću o stanju u prostoru Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 8/10.). Objašnjenje proturječja je u činjenici da 2010. godine nije bilo na raspolaganju službenog popisa stanovništva s ažurnim podacima, tako da su uvršteni oni PU osječko-baranjske, koja primjenjuje različite evidencijske kriterije u odnosu na one iz službenog popisa.

Kako i dalje niti jedna JLS, kao što se uočava iz kolone 7. Tablice 3. ne doseže gustoću propisanu PPOBŽ-om, potrebno je dodatno potencirati kvalitetnije korištenje postojećih građevinskih područja, povećanje gustoće stanovanja i zaštitu poljoprivrednih površina od prenamjene.

Kroz praćenje prostornih PPUG/O uočena je tendencija povećavanja površine građevinskih područja naselja. U nastojanju da se ograniči proširivanje građevinskih područja te buduću urbanizaciju prioritetno usmjeri prema popunjavanju i progušćivanju građevinskih područja u postojećim okvirima, radi njihovog racionalnog korištenja te očuvanja i zaštite poljoprivrednog zemljišta od prenamjene, u PPOBŽ su dani uvjeti za utvrđivanje i korištenje građevinskog područja. Na osnovu propisane obveze usklađivanja površine građevinskog područja naselja sa smjernicama i kriterijima postavljenim u PPOBŽ, već je u novoj generaciji PPUG/O, izrađenih u periodu između 2003. i 2007. godine, došlo do značajnog smanjenja ukupnih površina u odnosu na tzv. planove stare generacije. Komparacijom kolona 2. i 5. Tablice 3. uočljivo je generalno održanje takve tendencije i u promatranom razdoblju od donošenja prethodnog izvješća, pri čemu svejedno treba napomenuti da površine i dalje ostaju na gornjoj granici PPOBŽ-om dopuštenih vrijednosti.

Kroz PPOBŽ izgradnja građevina industrije, malog gospodarstva i poduzetništva usmjerava se prioritetno u građevinska područja naselja gospodarske namjene u cilju veće iskorištenosti postojećih zona i postojeće komunalne infrastrukture, ali omogućava se i osnivanje novih gospodarskih zona, izdvojenih od građevinskog područja naselja, koje je potrebno komunalno opremiti. Tijekom godina, kao rezultat politike sustavnog poticanja osnivanja gospodarskih zona, s ciljem otvaranja novih radnih mjesta, došlo je, međutim, do inflacije planiranja takvih zona diljem Županije, pri čemu većina ostaje mrtvim slovom na papiru, u nemogućnosti privođenja namjeni, svodeći se na funkciju planskog opterećivanja prostora. Ukupna površina izdvojenih građevinskih područja gospodarske namjene u Županiji iznosi 1637,58 ha, što bi svakako trebalo racionalizirati. Dobrodošla mjera u tom smislu je uvođenje u Zakon odredbe kojom se za sva izdvojena građevinska područja izvan naselja propisuje da ukoliko u roku od pet godina nije za njih donesen urbanistički plan uređenja, odnosno izgrađena osnovna infrastruktura, prestaju biti građevinskim područjima.

Novonastala okolnost je stupanje na snagu, počevši od 2012. godine, Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama ("Narodne novine" broj 86/12. i 143/13.), koji predstavlja, s gledišta stanja u prostoru, nepovoljan i potencijalno opasan presedan, kako u smislu fizičkog zauzeća površina na načine suprotne onima koje prostornoplanska dokumentacija propisuje kao opravdane, tako i u dalekosežnijem smislu neizravnog ohrabivanja neodgovornog ponašanja u prostoru, ovjeravajući ga kao legitimnog. Od presudne bi važnosti stoga bilo predmetni zakon popratiti jasnijim inzistiranjem na dosljednoj provedbi opće legislative prostornog uređenja, mimo iznimke koja je njime učinjena.



Graf 3. Raspodjela površina u Županiji

### II.1.2. Poljoprivredne površine

Poljoprivredne površine su najzastupljenija kategorija u prostoru Županije, što donosi potencijal za bavljenje poljodjelstvom. Pri tome poteškoću čine minirane i minski sumnjive površine. Budući da se proces razminiranja provodi kontinuirano, prema Nacionalnom programu protuminskog djelovanja Republike Hrvatske 2009. - 2019., veliki dio obradivih poljoprivrednih površina koje su i bile prioritet u razminiranju je razminiran i tijekom proteklog promatranog razdoblja ponovno uključen u poljoprivrednu proizvodnju. Prema Izvješću o provedbi plana humanitarnog razminiranja i utrošenim financijskim sredstvima za 2103. godinu, u Županiji je razminirano 9.311.030 m<sup>2</sup> ili 121,5% planiranog ostvarenja, uz smanjenje minski sumnjivog područja za 14.296.844 m<sup>2</sup>, što ukupno iznosi 23.607.874 m<sup>2</sup>. Najveći obim razminiranja uopće u RH obavljen je u Županiji, gdje je razminirano 75% svih poljoprivrednih površina I. reda. Uključivanje razminiranih poljoprivrednih površina u proizvodnju otvara mogućnosti ekološke proizvodnje jer se radi o površinama koje dvadeset i više godina nisu obrađivane odnosno nisu tretirane niti pesticidima niti umjetnim gnojivima i kao takve predstavljaju velik potencijal.

U proteklom razdoblju nastavljena je praksa izgradnje poljoprivrednih građevina, omogućene kroz prostorne planove, izvan granica građevinskih područja. Premda dobrodošla u svrhu unapređivanja poljoprivredne proizvodnje, ovakva izgradnja smanjuje obradive površine te je stoga potrebno detaljnije planiranje izgradnje izvan granica građevinskih područja, kako bi se racionaliziralo zauzimanje poljoprivrednih površina i spriječilo izgradnju građevina koje tijekom korištenja ne mogu opravdati svoju svrhu.

### II.1.3. Šume

Županija je sa 27% prostora pokrivenog šumama ispod državnog prosjeka. Unatoč tome šume kao jedan od prirodno obnovljivih resursa predstavljaju veliki ekološki i ekonomski potencijal kojim je neophodno gospodariti na postavkama održivosti. Šumama se gospodari na način propisan Zakonom o šumama ("Narodne novine" broj 140/05., 82/06., 129/08., 80/10., 124/10., 25/12., 68/12., 148/13. i 94/14.), a kroz prostornoplansku dokumentaciju ih se štiti adekvatno propisanim mjerama zaštite. Šume predstavljaju i područja izuzetnih vrijednosti i raznovrsnosti biljnog i životinjskog svijeta. Očuvanje biološke raznolikosti šuma kroz gospodarenje šumama osigurava se na načelima održivog razvitka i održavanjem prirodnog sastava vrsta i njihove prirodne obnove.

#### II.1.4. Vode

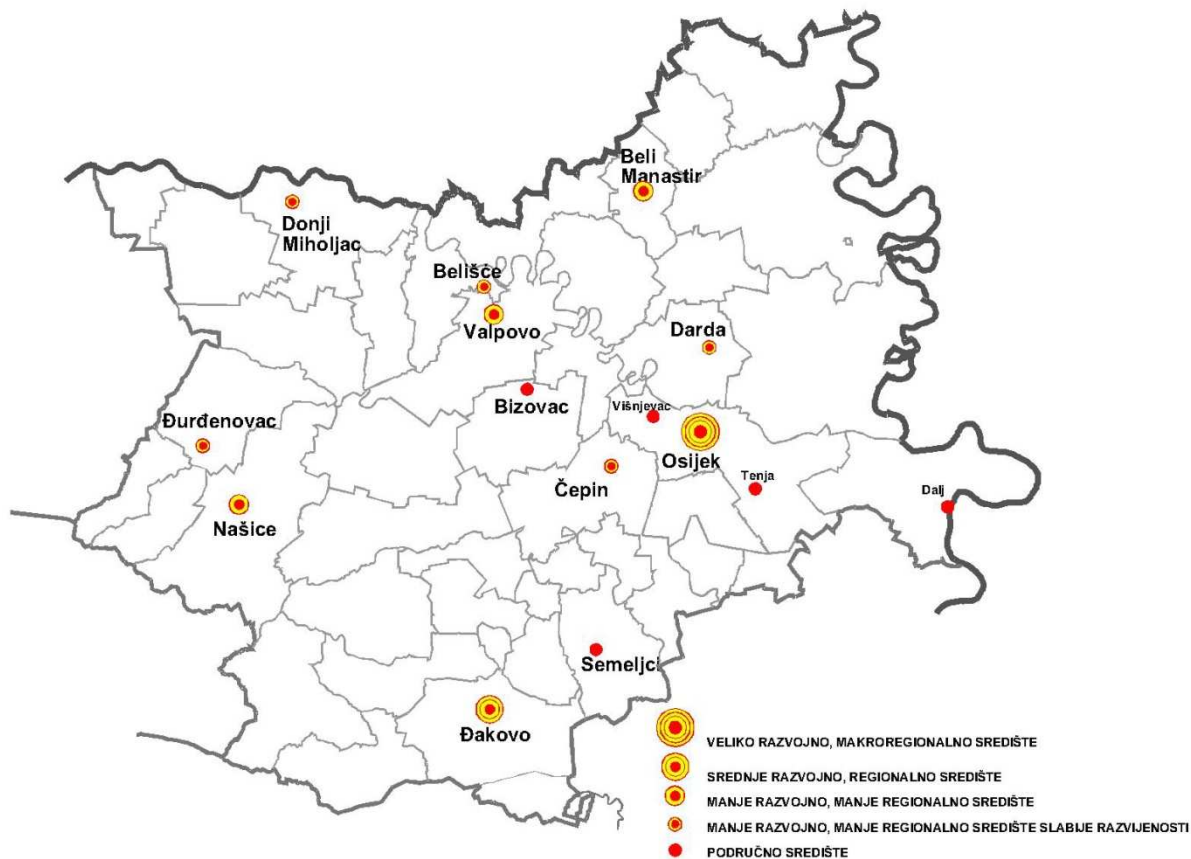
Prostor Županije obiluje vodama. Najvažniji prirodni vodotoci su rijeke Dunav i Drava, sa svojim južnim i zapadnim pritocima. Iz tog razloga Županija pretežitom površinom pripada vodnim područjima slivova Drave i Dunava, a manjim dijelom vodnom području sliva Save. Područje Županije pokrivaju četiri slivna područja: slivno područje "Vuka", slivno područje "Karašica-Vučica", slivno područje "Baranja" i slivno područje "Biđ-Bosut".

## II.2. Sustav naselja

Od 264 naselja na području Županije njih 67 (25%) nalazi se u gradovima, a 197 naselja (75%) u općinama. Najviše naselja nalazi se na području Grada Našica (19), a najmanje na područjima općina Antunovac, Gorjani, Petrijevci, Satnica Đakovačka i Strizivojna, samo po 2. Gledano u cjelini, mala naselja do 500 stanovnika pretežno su smještena u zapadnom dijelu Županije, naselja od 501-1000 stanovnika su ravnomjerno raspoređena, a naselja s više od 2000 stanovnika koncentrirana su oko gradskih naselja. Koncentracijom stanovništva, gospodarske moći i društvenih aktivnosti gradovi su težišta cjelokupnog razvitka Županije. Broj stanovnika po JLS dan je ranije u tablicama 2. i 3., iz kojih je vidljivo da je stanovništvo pretežito koncentrirano u gradovima kao centrima ekonomske moći, što ponovno akcentira potrebu poticanja demografske obnove ruralnih područja.

Prema kategorizaciji središnjih funkcija naselja, u Županiji se nalazi jedno "veliko razvojno (makroregionalno) središte" (Osijek), jedno "srednje razvojno (regionalno) središte" (Đakovo), tri "manja razvojna (manja regionalna) središta" (Beli Manastir, Našice, Valpovo), pet "manjih razvojnih (manjih regionalnih) središta slabije razvijenosti" (Belišće, Čepin, Darda, Donji Miholjac, Đurđenovac), pet "područnih središta" (Bizovac, Dalj, Semeljci, Tenja, Višnjevac) te 31 "veće lokalno (malo razvojno) središte" (većina općinskih središta).

Uz demografsko osipanje, ponajveći problem je rastuća tendencija diljem Županije da naselja gube društvene funkcije gravitacijskog centraliteta - pošta, ambulanta, stomatološka ordinacija i sl. - ne voljom jedinice lokalne samoprave, nego ih ukidaju nadležna javna poduzeća, zbog gubitka poslovnog interesa. Stvarni je, međutim, javni i prostornoplanski interes, te stoga interes Županije, kao nadležnog nositelja tih interesa, da se zadrži što više kategorija centraliteta i s njima veća kvaliteta života u tim sredinama, kao preduvjet demografskog oporavka ruralnih područja.



Karta 2. Središnje funkcije naselja

### II.3. Gospodarske djelatnosti

U 2010. godini nastavljen je trend pada gospodarskih kretanja u Županiji koji je započeo u 2008. godini, uz niže stope pada u odnosu na 2009. godinu, dok vanjskotrgovinska razmjena bilježi uzlazne trendove. Ukupni prihodi poduzetnika Županije u 2010. bili su za 6,1% manji u odnosu na 2009. godinu, ostvarena dobit razdoblja bila je manja za 25,1%, dok je gubitak razdoblja bio veći za 43,7%, s negativnim konsolidiranim financijskim rezultatom u iznosu od jedne milijarde kuna. To je najveći negativan rezultat od osamostaljenja RH. U 2010. godini investicije u dugotrajnu imovinu ostale su na istoj razini kao i 2009. godine. Saldo vanjskotrgovinske razmjene bio je pozitivan i iznosio je 4 milijuna USD, a u prva tri kvartala 2011. godine 27,8 milijuna USD.

Negativni trendovi financijskih pokazatelja poslovanja trgovačkih društava u Županiji zaustavljeni su u 2011. godini, da bi u prva tri kvartala 2012. godine, u odnosu na isto razdoblje 2011. godine, ponovno bili negativni. U 2013. godini ponovo su bili negativni, ali uz neke pozitivne pomake.

Financijski rezultati poslovanja poduzetnika Županije ukazali su na rast ukupnih prihoda za 9,8% u odnosu na 2010. godinu, dobiti za 30,5%, dok je gubitak bio manji za 22,6%. Unatoč ovim pozitivnim trendovima konsolidirani financijski rezultat još uvijek je bio negativan i iznosio je 531 milijun kuna, što je manje u odnosu na 2010. godinu kada su gubici bili za milijardu kuna veći od dobiti. Investicije u dugotrajnu imovinu porasle su za 18% i iznosile su gotovo 2 milijarde kuna. Ostvareni ukupni prihodi u prva tri kvartala 2012. godine iznosili su 17,9 milijardi kuna, što je za 2,5% manje u odnosu na isto razdoblje 2011. godine i od ukupnih rashoda bili su veći za 259 milijuna kuna. Nadalje, nastavljen je i pad ulaganja u dugotrajnu imovinu za 26,2% (820 milijuna kuna) u odnosu na isto razdoblje 2011. godine.

Financijski rezultati poslovanja poduzetnika Županije u 2013. godini ukazuju na pad ukupnih prihoda za 1,2% u odnosu na 2012. godinu, rast dobiti za 10,2% u odnosu na 2012. godinu te smanjenje gubitka za 1,4%, uz negativan financijski rezultat u iznosu od 1,23 milijarde kuna, što je za 6,7% manje u odnosu na 2012. godinu. Ostvareni ukupni prihodi u 2013. godini iznosili su 22,3 milijarde kuna, dobit 686 milijuna kuna, a gubitak 1,9 milijardi kuna. Investicije u dugotrajnu imovinu porasle su u 2013. godini za 15,2% i iznosile su 1,8 milijardi kuna.

Najveći udio u ukupno ostvarenoj dobiti u 2013. godini imale su prerađivačka industrija s 31,9%, građevinarstvo s 18,5%, trgovina sa 16,3%, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo s 11,2% te stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti s 8,0%. Gubitak je iznosio 1,9 milijardi kuna, od čega se 22,7% odnosilo na stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, 21,5% na građevinarstvo, 18,8% na trgovinu, 15,8% na prerađivačku industriju, 10,1% na poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo.

Podaci o izvozu i uvozu u 2013. godini, prema godišnjim financijskim izvještajima, pokazuju da je u 2013. godini bilo 20 tvrtki više koje su izvezile u odnosu na 2012. godinu, ali je ipak ostvaren manji izvoz i to za 263 milijuna kuna. U 2013. godini bilo je 419 tvrtki koje su uvezile, te je uvoz povećan za 107 milijuna kuna u odnosu na 2012. godinu. Ostvaren je pozitivan saldo razmjene u iznosu od 1,2 milijarde kuna koji je bio za 23,4% manji u odnosu na 2012. godinu.

Problem neplaćanja obveza i insolventnosti jedan je od najvećih problema s kojima se susreću poduzetnici u cijeloj RH. Broj insolventnih pravnih osoba od prosinca 2004. godine (789) do prosinca 2011. godine (1.622) bio je u stalnom porastu, osim u 2008. godini, dok je u lipnju 2014. godine zabilježeno 1.146 insolventnih pravnih osoba, odnosno 29,3% manje u odnosu na prosinac 2011. godine.

Pored nelikvidnosti, sljedeći vrlo važan problem u Županiji je nezaposlenost. Broj zaposlenih u Županiji, prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno i mirovinsko osiguranje o broju osiguranika, krajem lipnja 2014. godine iznosio je 81.063, što je za 6,4% manje u odnosu na isto razdoblje 2013. godine, dok je broj evidentiranih nezaposlenih u isto vrijeme iznosio 35.382, što je za 3,8% više u odnosu na isto razdoblje 2013. godine. U lipnju 2014. godine stopa nezaposlenosti u Županiji bila je 30,4%, dok je istovremeno u RH iznosila 17,3%.

Tablica 4. Financijski pokazatelji za Županiju 2010. - 2013. godine

Osječko-baranjska županija	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2013.g.
1	2	3	4	5
Broj poduzetnika*	3567	3575	3528	3775
Broj zaposlenih	39788	39506	36322	35838
Ukupni prihodi	21.932.756	24.089.604	22.603.827	22.325.599
Ukupni rashodi	22.909.045	24.530.273	23.838.936	23.464.090
Porez na dobit	105.386	116.422	81.168	79.206
Dobit tekućeg razdoblja	564.672	736.723	622.251	686.120
Gubitak tekućeg razdoblja	1.637.480	1.267.750	1.938.797	1.911.888
Konsolidirani financijski rezultat	-1.072.808	-531.026	-1.316.277	-1.225.768
Investicije u dugotrajnu imovinu	1.650.651	1.949.269	1.623.179	1.870.665
Prosječna netto plaća (kn)	3.744	3.912	3.997	4.000

Izvor: FINA, Podružnica Osijek; obrada: HGK Županijska komora Osijek

\*Broj poduzetnika koji su predali Godišnje financijsko izvješće o poslovanju

S obzirom da poljoprivreda ima značajan utjecaj na rast i razvoj cjelokupnog gospodarstva Županije, tijekom proteklih godina uloga Županije bila je stvoriti preduvjete za razvoj poljoprivrede koja je jedna od temeljnih gospodarskih grana na ovom prostoru. Uz to, radi stvaranja preduvjeta za opći gospodarski rast i razvoj, Županija u svom proračunu izdvaja značajna financijska sredstva za realizaciju projekata vezanih za poticanje poduzetništva, mjerama koje se provode u suradnji s JLS,



poduzetničkim centrima i inkubatorima te svim ostalim institucijama poduzetničke podrške s područja Županije. Županiju obilježava najveći broj osnovanih poduzetničkih zona između svih županija u RH te se izdvajaju visoka sredstva za sufinanciranje njihovog infrastrukturnog opremanja. Aktualan je Plan razvoja poduzetničkih zona na području Osječko-baranjske županije za razdoblje od 2013. do 2017. godine ("Županijski glasnik" broj 3/13.). Pretpostavlja se da je kod općina koje su u promatranom periodu doživjele demografski porast (Antunovac, Bilje, Čeminac), uzrok u pojačanim gospodarskim ulaganjima u segmentima malog poduzetništva i turizma.

Zbog specifičnog položaja u RH te uslijed okolnosti uvjetovanih najnovijim povijesnim zbivanjima, znatan prostor Županije pripada posebnoj problemskoj cjelini, području posebne državne skrbi. Područja posebne državne skrbi utvrđena su Zakonom o područjima posebne državne skrbi ("Narodne novine" broj 86/08., 57/11., 51/13., 148/13., 76/14. i 147/14.) prvenstveno radi postizanja što ravnomjernijeg razvitka svih područja RH. Područja od posebne državne skrbi određuju se u tri skupine i to: prvu i drugu skupinu prema okolnostima nastalim na temelju posljedica agresije na RH i treću skupinu prema kriterijima ekonomske razvijenosti, strukturnih poteškoća i demografskom kriteriju.

Prvoj skupini pripadaju tijekom Domovinskog rata okupirana područja gradova i općina koja se nalaze neposredno uz državnu granicu. U drugu skupinu nije razvrstana niti jedna JLS s područja Županije. U treću skupinu spadaju područja koja zaostaju u razvijenosti prema utvrđenim kriterijima.

Gotovo 52% prostora Županije, na kojem živi 26,3% ukupnog stanovništva, područje je na kojem je i nadalje potrebno provoditi posebne poticajne mjere za demografski i gospodarski napredak, te privoditi kraju program obnove i povratka prijeratnog stanovništva kao i njihovo trajno stambeno zbrinjavanje.

Osnovne poticajne mjere propisane su Zakonom o područjima posebne državne skrbi, a odnose se na stambeno zbrinjavanje, porezne povlastice, podobnosti u svrhu zaštite okoliša, te poticajne mjere u sustavu odgoja i obrazovanja. Unatoč tome, primjetno je smanjenje broja stanovnika na ovim područjima, kao i smanjenje udjela u ukupnom stanovništvu Županije u odnosu na stanje 2010. (prema podacima MUP-a), kada je taj udio iznosio gotovo 29%. No, nema temelja za čitati u smanjenom udjelu pozitivnu tendenciju, s obzirom da je, po svoj prilici, na datim područjima posrijedi tek intenzificirano, još drastičnije demografsko osipanje, kao korak više u općem pravcu.

## **II.4. Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za Županiju**

### *II.4.1. Promet*

Najznačajniji prometni koridor na području Županije je paneuropski prometni koridor Vc, u sklopu kojega je trenutačno u izgradnji autocesta A5. Do sada je izvedena dionica od autoceste A3 do Osijeka, na dionici od Osijeka do granice s Republikom Mađarskom u izgradnji je most preko rijeke Drave, dok se o ostatku trase i dalje vode polemike o cestovnom profilu koji će se graditi.

U proteklom promatranom razdoblju za niz trasa državnih cesta koje su bile u fazi istraživanja izrađene su studije utjecaja na okoliš u kojima su njihovi planirani koridori i mogućnosti rekonstrukcije detaljnije razmatrani, i to: obilaznice Petrijevac, cestovnog smjera Našice-Pleternica-Lužani, Podravske brze ceste čvor Slatina-čvor Našice. Izrađena je i Prostorno-prometna studija prometnog sustava šireg područja Grada Osijeka.

Posebno upalno žarište nastavlja predstavljati problematika obilaznice Belog Manastira. Također je provedena Studija utjecaja na okoliš, koja je planiranu jugozapadnu trasu ocijenila neprihvatljivom, s obzirom na važeću Odluku o zaštiti izvorišta "Crpilište livade" kroz čije područje je trasa trebala proći. Međutim, propis po kojem je ta Odluka donesena u međuvremenu je promijenjen, dozvoljavajući mogućnost da se usklađenjem Odluke s njime ipak omogući izgradnja prvotne trase. Stoga PPOBŽ zasad još uvijek zadržava istu, s obzirom da je prostorno, prometno i izvedbeno nemjerljivo logičnija te povoljnija, istovremeno uz sjeveroistočnu varijantu trase.

Od ostalih državnih cestovnih pravaca koji su pretrpjeli planske izmjene može se navesti izgradnju jugoistočnog dijela obilaznice Donjeg Miholjca, čime se mijenja trasa ceste D34 na način da novoizgrađena dionica postaje dio D34, dok njen prijašnji dio koji prolazi kroz grad postaje županijska cesta. Dionica ceste D517 Valpovo-Koška također je razvrstana kao županijsku cestu, dok D517 ostaje na potezu od D7 u Belom Manastiru do D34 u Belišću.

Hrvatske ceste su u promatranom razdoblju utrošile ukupno 326,99 milijuna kuna na izgradnji cesta, 160,93 milijuna kuna na održavanju cesta te 106,70 milijuna kuna na izvanrednom održavanju cesta i objekta na području Županije, ukupno 594,62 milijuna kuna. Duljina mreže državnih cesta koje se redovno održava iznosi 487,22 km.

Županijska je uprava za ceste u promatranom periodu novim asfaltnim slojem obnovila 201,62 km županijskih i lokalnih cesta, u vrijednosti radova 89,06 milijuna kuna, te rekonstruirala 40,28 km, u vrijednosti radova 108,76 milijuna kuna.

U okviru Prostorno-prometne studije prometnog sustava šireg područja Grada Osijeka analizirana je mogućnost izmještanja željezničke pruge s trase uz "zapadnu obilaznicu" D7 na trasu uz autocestu te izgradnja novog željezničkog kolodvora u Đakovu i korekcija trase pruge kod Širokog Polja radi osiguranja veće brzine prometovanja.

U željezničkom prometu dovršena je i izgradnja industrijskog kolosijeka koji se odvaja od postojeće željezničke pruge L206 kod stajališta Zoljan za potrebe tvornice cementa "Našicecement" d.d., te je više dionica željezničkih pruga obnavljano.

#### II.4.2. *Elektronička komunikacijska infrastruktura*

U razdoblju koje je prethodilo izradi posljednjeg izvješća, došlo je do kvantnog skoka u potrebama i tehnološkim mogućnostima pokretnih komunikacija te pokrivenosti prostora signalom, odnosno pratećom infrastrukturom. Ekspanzija koju je pratila i sustavna izmjena prostorno-planske dokumentacije, temeljem dopisa Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (KLASA: 350-01/08-02/643, URBROJ: 531-01-08-3 od 19. studenog 2008.), kojim je svim županijama naloženo da žurno pristupe izvanrednim izmjenama i dopunama svojih prostornih planova u dijelu koji se odnosi na elektroničke komunikacije, na temelju ulaznih podataka dostavljenih od strane Udruge pokretnih komunikacija Hrvatske. S obzirom na posljednju podignutost predmetne infrastrukture na razinu adekvatnu aktualnim potrebama i mogućnostima, prostornoplanski te u realnom prostoru, u razdoblju koje promatra ovo Izvješće u segmentu elektroničke komunikacijske infrastrukture nije bilo značajnijih zbivanja i intervencija.

#### II.4.3. *Plinooskrba*

U proteklom je razdoblju izgrađen plinovod na dionici Velimirovac-Slatina, te je predviđena izgradnja novih magistralnih plinovoda, većinom u koridoru već postojećih, na dionicama Novigrad-Donji Miholjac, Donji Miholjac-Belišće, Donji Miholjac-Osijek i Osijek-Vukovar, kao i zamjenskog magistralnog plinovoda na području Grada Osijeka (od nadvožnjaka na Vinkovačkoj do MRS Osijek I), s odvojnim plinovodom za MRS Osijek II.

U tijeku je projekt plinifikacije dijelova Županije planiran PPOBŽ-om. U izgradnji distribucijskog sustava na području Baranje ukupno je dovršeno oko 393 km mreže. Distribucijski sustav koji će se povezati na postojeći na području Županije nadograđen je s 21 km plinovoda na području Općine Podgorač te dovršenim plinskim mrežama u sveukupnoj dužini od 144,5 km, od čega u općinama Punitovci i Gorjani u dužini 37 km, Općini Donja Motičina u dužini 19 km, Općini Satnica Đakovačka u dužini 15 km, Općini Ernestinovo u dužini 26,5 km, Općini Vuka u dužini 18,5 km, te općinama Vladislavci i Šodolovci u ukupnoj dužini od 28,5 km.

INA je na krajnjem sjeverozapadu Županije utvrdila istražno polje Zalata-Dravica u sklopu kojega će moći biti formirano eksploatacijsko polje, uz planirane cjevovode od plinske stanice prema Bokšiću, prema Molvama (u koridoru magistralnog plinovoda Novigrad-Donji Miholjac) i prema granici s Mađarskom.

Specifičnu problematiku predstavljaju napušteni plinovodi koji, premda stavljeni van svoje tehnološke funkcije, nastavljaju nositi sa sobom pripadajuća ograničenja u prostoru. Uklanjanje plinovoda u ovom smislu tražilo bi ne njihovo fizičko vađenje, koje bi prouzročilo niz problema, nego knjigovodstvenu i pravnu likvidaciju od strane vlasnika. U međuvremenu, ostaje na prostornoplanskoj dokumentaciji da predmetne napuštene plinovode označi kao zasebnu plansku kategoriju koja neće sa sobom povlačiti nepotrebne restrikcije u prostoru.

#### II.4.4. *Elektroenergetika*

Od donošenja prethodnog izvješća, na području Županije dovršena je izgradnja devet objekata elektroenergetske infrastrukture: dogradnja TS 400/110 kV Ernestinovo; DV 2x400 kV TS Ernestinovo - TS Pecs; TS 110/35 kV Osijek4; TS 110/10 kV Đakovo3; DV/KB 2x110 kV priključak TS Đakovo3 na DV 110 kV TS Ernestinovo - TS Đakovo; KB 110 kV TS Osijek4 - TS Osijek 3; DV 2x110 kV priključak TS Osijek4 na DV 110 kV TS Ernestinovo - TS Valpovo; DV 2x110 kV priključak TS Osijek1 na DV 2x110 kV TS Ernestinovo; DV 110 kV TS Đakovo - TS Županja. Uz otprije u planu hidroelektranu Osijek te termoelektrane TE-TO Osijek, KTE Osijek, KTE Valpovo, KTE Dalj (alternativno "Tanja" Erdut), od kapitalnih su zahvata u promatranom razdoblju planirani dalekovod DV 2x400 kV od PTE Slavonski Brod do TS Đakovo, te BE-TO Osijek, bioelektrana na šumsku masu.

Zakonom o energiji ("Narodne novine" broj 120/12. i 14/14.), Zakonom o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji ("Narodne novine" broj 152/08., 55/12., 101/13. i 14/14.) i Pravilnikom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Narodne novine" broj 67/07. i 88/12.) istaknuto je korištenje obnovljivih izvora i kogeneracije kao interes RH te su predviđeni financijski poticaji u tu svrhu i mogućnost stjecanja statusa povlaštenog proizvođača električne energije. Kroz Odredbe za provođenje PPOBŽ omogućena je gradnja postrojenja za proizvodnju električne i/ili toplinske energije koja kao resurs koriste alternativne odnosno obnovljive izvore energije izravno temeljem PPOBŽ unutar građevinskih područja gospodarske namjena, kao i izvan građevinskih područja pod propisanim uvjetima, kako bi se ubrzala realizacija takvih projekata, koji su prepoznati kao zahvati u prostoru od interesa za Županiju.

#### II.4.5. *Vodoopskrba i odvodnja otpadnih voda*

Krajem 2011. godine Skupština Županije usvojila je akt naziva Novelacija Plana razvitka vodoopskrbe Osječko-baranjske županije. Vodoopskrbni sustavi obrađeni su kroz Novelaciju u skladu s novijim spoznajama, temeljem kojih su vodovi položeni na drugačiji način od planiranog u PPOBŽ, što je prepoznato i bit će ugrađeno u sklopu nastupajućih izmjena i dopuna PPOBŽ, sukladno krajnjem cilju povezivanja Županije u jedinstven sustav s izjednačenom kvalitetom opskrbe krajnjih korisnika.

Aktualna transportna i distributivna vodovodna mreža temelji se prvenstveno na pitanju vodoopskrbe gradova i većih naselja, tako da na prostoru Županije funkcionira nekoliko većih sustava vodoopskrbe, i to: Osijek, Našica, Đakovo, Valpovo, Belišća, Donjeg Miholjca, Belog Manastira, Darde-Bilja, Dalja i Čepina. U funkciji su i manji vodoopskrbni sustavi: Đurđenovca, Semeljaca, Ivanovaca-Kuševca, Viškovaca, Đurđanaca, Širokog Polja, Đakovačke Breznice i Strizivojne-Vrpolja.

Sadašnje stanje vodoopskrbe Županije karakteriziraju različiti vodoopskrbni resursi i to prvenstveno zahvati dubokih podzemnih vodonosnika, zatim kaptaze izvora u brdskom dijelu Županije i zahvati s otvorenog vodotoka (rijeke Drave).

Znakovita je činjenica da realizacija sustava odvodnje pritom ne prati adekvatno aktivnosti na širenju vodoopskrbne mreže, što često rezultira povećanim negativnim utjecajima na okoliš. Segment odvodnje u PPOBŽ stavlja naglasak na veće sustave sa zajedničkim uređajima za pročišćavanje otpadnih voda - prepoznajući napose dva velika sustava Osijek i Belišće, kapaciteta preko 100.000 ES. Kao građevine za zaštitu voda od važnosti za Županiju navode se i sustavi za pročišćavanje otpadnih voda Donji Miholjac, Beli Manastir, Našice, Đakovo, Đurđenovac, Petrijevci i Marijanci, kao i neki manji sustavi, s preporukom povezivanja u veće, koji bi uključivali što više naselja. Plan odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Osječko-baranjske županije nije, međutim, izrađen u duhu takve ideje, cjepkajući sustave na pojedinačne uređaje s ispuštima u neprimjerene prijemnike, dovodeći u pitanje ne samo kriterij ekonomičnosti nego i okoliš. Također, dosadašnja iskustva pokazuju kako se sredstvima Europske unije sufinanciraju pretežito veći sustavi.

#### II.4.6. *Korištenje voda i melioracijska odvodnja*

Korištenje voda i melioracijska odvodnja provodi se sukladno posebnim propisima kojima su regulirane nadležnosti u izgradnji, korištenju i održavanju infrastrukture za korištenje voda i za zaštitu od štetnog djelovanja voda naseljenih mjesta i poljoprivrednih površina. U proteklom razdoblju intenzivirane su aktivnosti na vraćanju u predratno stanje mreže kanala za melioracijsku odvodnju i građevina na njoj, devastirane u Domovinskom ratu. Na navedenim aktivnostima surađivale su Hrvatske vode, Županija i JLS. U tu svrhu izrađeni su Plan navodnjavanja Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 3/06.) i Program uređenja detaljne kanalske mreže u svrhu navodnjavanja i odvodnje na području Osječko-baranjske županije pa se daljnje aktivnosti provode prema dinamici i aktivnostima utvrđenim u navedenim dokumentima. O provedenim aktivnostima podnose se izvješća Županijskoj skupštini, putem nadležnih županijskih tijela.

Izuzev aktivnosti u nadležnosti Županije i JLS, RH putem Hrvatskih voda provodi aktivnosti na izgradnji akumulacija i retencija za obranu od poplava u brdskom dijelu Županije prema državnim planovima za upravljanje vodama i posebnim propisima.

### II.5. **Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja**

#### II.5.1. *Zaštita prirodne baštine*

Pored evidentiranih pojedinačnih lokaliteta zaštićene prirode u nekoliko kategorija, na snazi su Uredba o ekološkoj mreži ("Narodne novine" broj 124/13.) i Uredba o proglašenju Regionalnog parka Mura-Drava ("Narodne novine" broj 22/11.), čime je značajan dio površine Županije stavljen pod "dvostruku" zaštitu prirode proglašenu na državnoj razini.

Kao i uvijek kod mjera zaštite prirodne baštine, posrijedi je informirano vaganje, dijalektika ekoloških rezona i dobrobiti s jedne strane, te njihovih ograničavajućih utjecaja na zahvate u prostoru s druge - s posljedičnim produžavanjem procesa realizacije, a u pojedinim slučajevima i odustajanjem od zahvata. Nešto što je inače tek načelna dijalektika postaje, međutim, znatna neravnoteža na vagi kada se dogodi poklapanje faktora strogosti i "dvostrukosti" režima zaštite te njihove proglašenosti na nerazmjerno velikim površinama. Od kapitalnih zahvata koje zahvaća ova problematika, treba posebno apostrofirati slučaj Strategijom i Programom RH predviđenog višenamjenskog hidrotehničkog sustava za uređenje voda i zemljišta (VHS) - tzv. "vodne stepenice" - na rijeci Dravi i vezane hidroelektrane kod Osijeka, planirane i u PPOBŽ slijedom Zakonom propisanog načela vertikalne integracije prostornog planiranja.

Temeljem Rješenja Ministarstva kulture od 1. ožujka 2011. godine prestala je važiti zaštita spomenika prirode "Bijela topola (*Populus alba* L.) u Valpovu", na snazi od 1. lipnja 1965. godine temeljem Rješenja Zavoda za zaštitu prirode Socijalističke Republike Hrvatske. Stablo (rijetki primjerak drveća) je tijekom Domovinskog rata pogođeno granatama te je nakon toga od strane nepoznate osobe posječeno te više ne postoji.

### II.5.2. *Zaštita kulturne baštine*

Cijeli prostor Županije obiluje vrijednom spomeničkom i graditeljskom baštinom, bilo da je riječ o sakralnim objektima, dvorcima s hortikulturno uređenim parkovima ili pak drugim kulturno-povijesnim sadržajima, napose arheološkim nalazištima.

Stanje nepokretnih kulturnih dobara na području Županije s obzirom na ratne i poratne prilike je relativno zadovoljavajuće, osim pojedinih crkava na području Baranje i u naseljima oko Osijeka, koje su oštećene ili uništene u Domovinskom ratu. Smatramo potrebnim spomenuti i osječku Tvrđu koja je, unatoč pojačanim kontinuiranim ulaganjima te točkastoj obnovljenosti, kao graditeljska cjelina još uvijek u nezadovoljavajućem stanju.

Evidentiranje i zaštita nepokretnih kulturnih dobara provodi se kontinuirano, a financira se iz različitih izvora: vlasnici građevina, lokalna samouprava, gradovi, Županija, Ministarstvo kulture. Međutim, napore na obnovi, revitalizaciji i privođenju namjeni zaštićenih objekata ne može se ocijeniti zadovoljavajućima, čemu je uzrok ponajprije u činjenici da financijska podrška za to najčešće pada isključivo na teret samih vlasnika objekata, koji u pravilu ne raspolažu dostatnim sredstvima.

### II.5.3. *Zaštita izvorišta*

Prema Zakonu o vodama ("Narodne novine" broj 153/09., 130/11., 56/13. i 14/14.) na područjima na kojima se nalazi izvorište vode za javnu vodoopskrbu nadležne jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave obvezne su donijeti odluku o zaštiti izvorišta prema odredbama Pravilnika o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta ("Narodne novine" broj 55/02., 66/11. i 47/13.).

U svrhu zaštite prostora oko izvorišta za koje nisu provedeni istražni radovi prema posebnom propisu u PPOBŽ su utvrđene zone preventivne zaštite, te je propisano da se do donošenja odluke o zonama sanitarne zaštite izvorišta na području takve zone uvjeti korištenja i gradnje utvrđuju sukladno uvjetima utvrđenim posebnim propisom za III. zonu sanitarne zaštite.

### II.5.4. *Područja potencijalnih prirodnih i drugih nesreća*

Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara za područje Osječko-baranjske županije radi se sa svrhom identifikacije mogućih uzročnika velikih nesreća ili katastrofa regionalne razine, kako bi se za njih mogli na vrijeme pripremiti u smislu kontrole rizika, da do ugroženosti niti ne dođe, odnosno radi odgovarajućeg djelovanja u sanaciji posljedica.

Najprisutnija ugroženost na području Županije, koja prijeti velikim nesrećama i katastrofama te koja traži angažman značajnih snaga zaštite i spašavanja različitih specijalnosti, jest poplava. Poplavom je najugroženija Baranja, u kojoj može doći do katastrofalnih šteta s ugrožavanjem kritične infrastrukture i ljudskih života. Od ostalih ugroženosti u nadležnosti Stožera zaštite i spašavanja Županije treba navesti ugroženost od potresa (7. i 8. Stupanj po Mercalli-Cancani-Siebergovoj skali), zatim sušu i led, poledicu i vjetar, tehničko-tehnološke nesreće (najčešće uslijed kontaminacije prostora opasnim tvarima, odnosno slučajeva proloma brana), epidemije i epizootije te biljne bolesti.

Ostale sanitarne opasnosti, primjerice kod nesreća na deponijama otpada, nisu za Županiju od većeg značaja, jer se na području Županije ne deponira opasan otpad, a mjerama iz PPOBŽ definirane su sanitarne udaljenosti prema vodozaštitnom području, te se za svaku deponiju, u dokumentaciji za građenje, propisuje način zaštite podzemnih voda. Ugrožavanje nuklearnom i radiološkom opasnošću, ratnim djelovanjem i terorizmom razrađuje se na razini RH. Sukladno tome nadležne službe rukovode i koordiniraju provedbu mjera od navedenih opasnosti.

Zahtjevi zaštite i spašavanja koji su ugrađeni u dokumente prostornog uređenja i propise o građenju:

- propisivanje smjernicama PPOBŽ i razrada kroz PPUO/G izbjegavanja planiranja i razvoja građevinskih područja za izgradnju većih gospodarskih subjekata u nasipima branjenim područjima, koja bi pri najvećem zabilježenom vodostaju rijeka mogla biti poplavljena, te planiranje stambenih građevina na način da stambeni dio bude iznad razine poplavne vode;
- definiranje PPOBŽ-om smjernica za razvoj građevinskog područja tako da se osiguraju povoljne lokacije za izgradnju gospodarskih subjekata koji drže velike količine opasnih tvari (na dovoljnoj udaljenosti izvan naseljenih mjesta kako ista ne bi bila ugrožena), a kroz PPUO/G planiranje izmještanja gospodarskih subjekata s opasnim tvarima iz gusto naseljenih područja da ne ugrožavaju javne ustanove i mjesta javnog okupljanja ljudi;
- definiranje PPOBŽ-om smjernica, razrađivanih kroz planove nižeg reda nadležne JLS, za izmještanje kolosijeka za formiranje kompozicija u kolodvoru Osijek izvan naselja i s dovoljnom udaljenošću od vitalnih gospodarskih subjekata, zbog mogućeg incidenta u željezničkom prometu s opasnim tvarima;
- definiranje PPOBŽ-om smjernica za izgradnju parkirališta za kamione s opasnim tvarima na dovoljnoj udaljenosti od gradova;
- predviđanje Prostornim planom uređenja Grada Donji Miholjac obilaznice kojom bi se izmjestio prijevoz opasnih tvari izvan središta grada;
- definiranje PPOBŽ-om smjernica, razrađivanih kroz Prostorne planove uređenja Grada Našica te Općina Podgorač i Drenje, za planiranje i razvoj građevinskog područja na područjima koja bi bila poplavljena kod proloma brana;
- propisivanje smjernicama PPOBŽ i razrada kroz PPUO/G određivanja prostora za podizanje privremenih kampova na dovoljnoj udaljenosti od gradova kako bi se olakšala zaštita od prijenosa karantenskih epidemija.

## II.6. Obvezni prostorni pokazatelji

Tablica 5. Obvezni prostorni pokazatelji

1.		OPĆI POKAZATELJI RAZVOJNIH KRETANJA				
1.1.	DEMOGRAFSKA STRUKTURA	A. Razmještaj i struktura stanovništva	1.	Broj stanovnika (prema popisu iz 2011.)	<b>305.032,00</b>	DZS
			2.	Indeks kretanja broja stanovnika	71,70	
			3.	Prirodni prirast stanovništva	-4.502,00	
		B. Razmještaj i struktura kućanstava	1.	Broj kućanstava	110.009,00	DZS
			2.	Indeks rasta broja kućanstava	96,90	
			3.	Prosječna veličina kućanstva	2,75	
1.2.	SOCIJALNO-GOSPODARSKA STRUKTURA	Ekonomski razvoj	1.	Indeks razvijenosti (%) (broj)	0,46 <sup>1)</sup>	MRRFEU
			2.	Stupanj razvijenosti (broj)	1,00 <sup>1)</sup>	
2.		STRUKTURA NASELJA I PODRUČJA ZA RAZVOJ NASELJA				
2.1.	OBILJEŽJA SUSTAVA NASELJA	Razmještaj, gustoća naselja i naseljenost	1.	Broj naselja	263,00	DZS
			2.	Gustoća naselja (naselja/1000 km <sup>2</sup> )	0,26	Zavod
			3.	Gustoća naseljenosti (stan/km <sup>2</sup> )	0,27	

2.2.	KORIŠTENJE ZEMLJIŠTA U NASELJIMA	A. Površina naselja	1.	Površina naselja (ha)	<b>415.782,00</b>	PPUO/G
		B. Građevinska područja (GP)	1.	Površina GP naselja ukupna (ha)	<b>30.311,39</b>	
			2.	Udio GP u odnosu na ukupnu površinu Županije (%)	7,29	
			3.	Izgrađeni dio GP naselja (ha)	23.784,38	
			3.a.	Udio izgrađenog GP u odnosu na ukupnu površinu Županije (%)	5,72	
			4.	Udio neizgrađenog GP u odnosu na ukupno GP (%)	21,53	
			5.	Neuređeno GP (ha)	nema konačnog podatka <sup>2)</sup>	
			5.a	Udio neuređenog GP u odnosu na GP (%)	nema konačnog podatka <sup>2)</sup>	
			6.	Broj stanovnika/ukupna površina GP (stan/ha)	10,06	
			7.	Broj stanovnika/izrađena površina GP (stan/ha)	12,82	
8.	Broj stanovnika/uređena površina GP	nema konačnog podatka <sup>2)</sup>				
2.3.	IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA (IZVAN NASELJA)	Izdvojena građevinska područja (IGP)	1.	površina izdvojenog građevinskog područja izvan naselja ukupno (ha)	<b>6.530,57</b>	PPUO/G
			1.a.	površina izdvojenog građevinskog područja izvan naselja ukupno po stanovniku (stan/ha)	0,02	
			2.a.	Površina ugostiteljsko-turističke namjene (ha)	693,09	
				Udio površine ugostiteljsko-turističke namjene u ukupnom IGP (%)	10,61	
				Površina IGP ugostiteljsko-turističke namjene po stanovniku (ha/stan.)	0,0023	
			2.b.	Površina gospodarske namjene (ha)	1.637,58	
				Udio površine gospodarske namjene u ukupnom IGP (%)	25,08	
				Površina IGP gospodarske namjene po stanovniku (ha/stan.)	0,0054	
			2.c.	Površina sportsko-rekreacijske namjene (ha)	572,42	
				Udio površine sportsko-rekreacijske namjene u ukupnom IGP (%)	8,77	
				Površina IGP sportsko-rekreacijske namjene po stanovniku (ha/stan.)	0,0019	
			2.d.	Površina posebne namjene (ha)	3.481,60	
				Udio površine posebne namjene u ukupnom IGP (%)	53,31	

			2.e.	Površina IGP groblja (ha)	145,88	
				Udio površine groblja u ukupnom IGP (%)	2,23	
			3.	Ukupni planirani smještajni kapacitet TRP (broj postelja prema PPOBŽ)	3.150,00	
			4.	Broj turističkih postelja po km' obalne crte	-	
3.	POSTOJEĆA INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST					
3.1.	PROMETNA INFRASTRUKTURA	A. Cestovni promet	1.a.	Duljina autocesta (km)	42,87	HAC, HC, ŽUC, UO za promet
1.b.			Udio autocesta u ukupnoj dužini svih cesta (%)	2,54		
1.c.			Cestovna gustoća (duljina ceste/površina područja) (km/km <sup>2</sup> )	0,0001		
2.a.			Duljina državnih cesta (km)	466,00		
2.b.			Udio državnih cesta u ukupnoj dužini svih cesta (%)	27,66		
2.c.			Cestovna gustoća (duljina ceste/površina područja) (km/km <sup>2</sup> )	0,0011		
3.a.			Duljina županijskih cesta (km)	650,82		
3.b.			Udio županijskih cesta u ukupnoj dužini svih cesta (%)	38,63		
3.c.			Cestovna gustoća (duljina ceste/površina područja) (km/km <sup>2</sup> )	0,0016		
4.a.			Duljina lokalnih cesta (km)	490,60		
4.b.			Udio lokalnih cesta u ukupnoj dužini svih cesta (%)	29,12		
4.c.			Cestovna gustoća (duljina ceste/površina područja) (km/km <sup>2</sup> )	0,0012		
5.a.			Duljina nerazvrstanih cesta (km)	34,33		
5.b.			Udio nerazvrstanih cesta u ukupnoj dužini svih cesta (%)	2,04		
5.c.		Cestovna gustoća (duljina ceste/površina područja) (km/km <sup>2</sup> )	0,0001			
6.		Ukupna cestovna gustoća (duljina ceste/površina područja) (km/km <sup>2</sup> )	0,0041			
7.		Ukupna duljina cesta (km)	<b>1.684,62</b>			
		B. Željeznički promet	1.a.	Duljina međunarodne željezničke pruge (km)	100,14	
			1.b.	Udio međunarodne željezničke pruge u ukupnoj dužini svih pruga (%)	39,51	
			1.c.	Gustoća željezničkih pruga (duljina pruge/površina područja) (km/km <sup>2</sup> )	0,0002	
	2.a.		Duljina regionalne željezničke pruge (km)	104,36		



			2.b.	Udio regionalne željezničke pruge u ukupnoj dužini svih pruga (%)	41,17	HŽ
			2.c.	Gustoća željezničkih pruga (duljina pruge/površina područja) (km/km <sup>2</sup> )	0,0003	
			3.a.	Duljina lokalne željezničke pruge (km)	48,97	
			3.b.	Udio lokalne željezničke pruge u ukupnoj dužini svih pruga (%)	19,32	
			3.c.	Gustoća željezničkih pruga (duljina pruge/površina područja) (km/km <sup>2</sup> )	0,0001	
			4.a.	Duljina željezničke pruge za poseban promet (km)	4,16	
			4.b.	Udio željezničke pruge za poseban promet u ukupnoj dužini svih pruga (%)	1,64	
			4.c.	Gustoća željezničkih pruga (duljina pruge/površina područja) (km/km <sup>2</sup> )	0,00001	
			5.	Gustoća željezničkih pruga (duljina svih pruga/površina područja) (km/km <sup>2</sup> )	0,0006	
			6.	Ukupna duljina željezničkih pruga (km)	<b>253,47</b>	
		C. Zračni promet	1.a.	Zračne luke (kom)	1,00	MPPI
			1.b.	Zračne luke površina (ha)	140,00	
			2.a.	Zračno pristanište (kom)	1,00	
			2.b.	Zračno pristanište (ha)	80,00	
		D. Pomorski promet				
		E. Rječni promet	1.	Broj riječnih luka prema veličini i rijeci		
				Luka Osijek na rijeci Dravi (kom)	1,00	
			2.	Klasa i duljina plovnih puteva		
			2.a.	rijeka Dunav međunarodni vodni put VI.c klase cijeli tok kroz OBŽ	86,06	
			2.b.	rijeka Drava međunarodni vodni put IV. Klase od ušća u Dunav do Nemetina	14,00	
			2.c.	rijeka Drava međunarodni vodni put III. Klase od Nemetina do Belišća	41,45	
			2.d.	rijeka Drava međudržavni vodni put II. Klase od Belišća do Podravske Moslavine, cijelim tokom	48,55	
		F. Elektroničke komunikacije		Broj postojećih baznih stanica	244,00	HAKOM
				Broj postojećih baznih stanica na 100 stanovnika	0,08	

3.2.	ENE RGE TSK A INFR AST RUK	A. Opskrba električnom				
------	--	------------------------	--	--	--	--

		energijom				
		A.a PRIJENOS	1.a.	duljina 400 kV prijenosnih vodova (km)	159,10	HOPS
			1.b.	udio u ukupnoj dužini prijenosnih vodova (%)	15,67	
			2.a.	duljina 220 kV prijenosnih vodova (km)	17,90	
			2.b.	udio u ukupnoj dužini prijenosnih vodova (%)	1,76	
			3.a.	duljina 120 kV prijenosnih vodova (km)	7,90	
			3.b.	udio u ukupnoj dužini prijenosnih vodova (%)	0,78	
			4.a.	duljina 110 kV prijenosnih vodova (km)	498,59	
			4.b.	udio u ukupnoj dužini prijenosnih vodova (%)	49,11	
			5.a.	duljina 35 kV opskrbnih vodova (km)	331,75	
			5.b.	udio u ukupnoj dužini opskrbnih vodova (%)	32,68	
			6.	prijenosni vodovi ukupno (km)	<b>1.015,24</b>	
		A.b OPSKRBA	1.	duljina ostalih (20, 10, 0,4 kV) opskrbnih vodova	<b>5.546,29</b>	HEP
		B. Opskrba plinom	1.a.	duljina međunarodnih plinovoda (km)	7,66	HEP-PLIN PLINACRO
			1.b.	udio u ukupnoj dužini svih plinovoda (%)	0,32	
			2.a.	duljina magistralnih plinovoda (km)	306,25	HEP-PLIN PLINACRO
			2.b.	udio u ukupnoj dužini svih plinovoda (%)	12,97	
			3.a.	duljina lokalnih plinovoda (km)	2.047,53	HEP-PLIN PLINACRO
			3.b.	udio u ukupnoj dužini svih plinovoda (%)	86,71	
			4.a.	duljina plinovoda van funkcije (km) iskazana u prethodnim količinama	33,96	PLINACRO
			4.b.	udio plinovoda van funkcije (%)	1,44	
			5.	ukupna duljina plinovoda	<b>2.361,44</b>	
3.3.	OPSKRBA VODOM I ODVODNJA OTPADNIH VODA	A. Opskrba pitkom i tehnološkom vodom	1.	Duljina javne vodoopskrbne mreže (km)	<b>2.503,45</b>	distributeri
			2.	Potrošnja pitke vode (litara/stanovniku/dnevno)	59,49	
		B. Pročišćavanje otpadnih voda	1.	Duljina kanalizacijske mreže (km)	<b>759,94</b>	
			2.a.	Broj uređaja za pročišćavanje otpadnih voda	5,00	

			2.b.	Uređaji i kapacitet (ES)	Beli Manastir 8.000	
--	--	--	------	--------------------------	------------------------	--

					Donji Miholjac 8.000	
					K. Vinogradi 2.500	
					Našice 15.000	
					Belišće 100.000	
3.4.	GOSPODARENJE OTPADOM	Odlagališta otpada	1.a.	Broj površina aktivnih odlagališta <sup>3)</sup>	7,00	AZO, komunalna poduzeća
			1.b.	Površina aktivnih odlagališta (ha) <sup>3)</sup>	61,59	
			1.c.	Broj površina zatvorenih odlagališta	12,00	
			1.d.	Površina zatvorenih odlagališta-sanacija u pripremi (ha)	47,92	
			2.a.	Broj saniranih neuređenih odlagališta <sup>4)</sup>	4,00	
			2.b.	Površina saniranih neuređenih odlagališta (ha) <sup>4)</sup>	nema podatka	
			3.	Broj lokacija otpadom onečišćenog tla i smetlišta	71,00	UO PPZOP
4.	KORIŠTENJE I ZAŠTITA ZNAČAJNIH PROSTORA					
4.1.	KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA	A. Poljoprivreda	1.	Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta (ha)	<b>236.375,87</b>	PPUO/G
			2.	Udio poljoprivrednog zemljišta (%)	56,85	
			3.	Površina poljoprivrednog zemljišta po stanovniku (ha/stanovniku)	0,77	
		B. Šumarstvo	1.	Ukupna površina šumskog zemljišta (ha)	<b>115.400,39</b>	
			2.	Udio šumskog zemljišta (%)	27,76	
			3.	Površina šumskog zemljišta po stanovniku (ha/stanovniku)	0,38	
		C. Vode	1.	Površine površinskih voda prema vrsti (jezero, ribnjak, umjetni bazeni, more) (ha) <sup>5)</sup>	<b>18.763,61</b>	
			2.	Udio površinskih voda u odnosu na površinu županije (%)	4,51	
			3.	Duljina vodotoka	<b>792,09</b>	
		D. Morska obala			-	
		E. Mineralne sirovine	1.a.	Broj energetske eksploatacijske polja	8,00	
			1.b.	Površina energetske eksploatacijske polja (ha)	271,93	
			2.a.	Broj eksploatacijske polja geotermalne vode	1,00	
			2.b.	Površina eksploatacijske polja geotermalne vode (ha)	9,00	

			2.c.	Broj pojedinačnih evidentiranih bušotina geotermalne vode (za sada se ne eksploatiraju)	20,00	
			3.a.	Broj ostalih eksploatacijskih polja	784,28	
			3.b.	Površina ostalih eksploatacijskih polja (ha)	13,00	
4.2.	ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI	Zaštićena područja prirode	1.a.	Broj površina zaštićenih područja	18,00	MZOIP DZZP
			1.b.	Površina zaštićenih područja <sup>6)</sup>	49.503,82	
			2.	Ekološka mreža (Natura 2000)		
			2.a.	Ekološka mreža-područja očuvanja značajna za ptice (POP odnosno SPA) (ha)	85.758,56	
			2.b.	Ekološka mreža-područja očuvanja značajna za vrste i staništa (POVS odnosno pSCI) (ha)	89.304,14	
			2.c.	Sveukupan broj područja	16,00	
			2.d.	Sveukupna površina (ha) <sup>7)</sup>	97.332,90	
4.3.	KULTURNA DOBRA	Struktura registriranih kulturnih dobara	1.	Broj zaštićenih i preventivno zaštićenih kulturnih dobara	516,00	MK
			2.a.	Broj obnovljenih kulturnih dobara	16,00	
			2.b.	Udio obnovljenih kulturnih dobara (%)	3,10	
			2.c.	Broj nepokretnih kulturnih dobara s obnovom u tijeku ili djelomično obnovljenih	43,00	
			2.d.	Udio nepokretnih kulturnih dobara s obnovom u tijeku ili su djelomično obnovljeni (%)	8,33	
			3.a.	Broj ugroženih nepokretnih kulturnih dobara	16,00	
			3.b.	Udio ugroženih kulturnih dobara (%)	3,10	
4.4.	PODRUČJA POSEBNIH KARAKTER.	Područja potencijalnih prirodnih i drugih nesreća		Opisno u tekstualnom dijelu Izvješća		
5.	DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA					
5.1.	POKRIVENOST PROSTORNIM PLANOVIMA	Pokrivenost prostornim planovima prema razini planova i izvješća ukupno	1.	Doneseni prostorni planovi ukupno	<b>231,00</b>	Zavod
			a.	PPŽ	1,00	
			b.	ID PPOBŽ	1,00	
			c.	PPUO/G	42,00	
			d.	ID PPUO/G	54,00	
			e.	GUP	2,00	
			f.	ID GUP	4,00	
			g.	UPU	28,00	
			h.	ID UPU	13,00	

			i.	DPU	36,00	
			j.	ID DPU	15,00	
			k.	Oostali (PUP, PUMN)	22,00	
			l.	ID ostali	13,00	
		Od toga doneseni prostorni planovi samo u proteklom razdoblju 2010.-2014. godine	2.	Ukupno u proteklom razdoblju	<b>80,00</b>	
			a.	PPŽ	0,00	
			b.	ID PPOBŽ	1,00	
			c.	PPUO/G	0,00	
			d.	ID PPUO/G	39,00	
			e.	GUP	0,00	
			f.	ID GUP	4,00	
			g.	UPU	8,00	
			h.	ID UPU	8,00	
			i.	DPU	11,00	
			j.	ID DPU	8,00	
			k.	Oostali (PUP, PUMN)	0,00	
			l.	ID ostali	1,00	
			Broj prostornih planova u izradi na dan 31.12.2014.- godine	3.	Prostorni planovi u izradi (ukupno)	<b>29,00</b>
		a.		PPŽ	0,00	
		b.		ID PPOBŽ	1,00	
		c.		PPUO/G	0,00	
		d.		ID PPUO/G	16,00	
		e.		GUP	0,00	
		f.		ID GUP	2,00	
		g.		UPU	5,00	
		h.		ID UPU	2,00	
		i.		DPU	1,00	
		j.		ID DPU	1,00	
		k.		Oostali (PUP, PUMN)	0,00	
		l.		ID ostali	1,00	
		Broj prostornih planova stavljenih izvan snage u proteklom periodu		4.	Planovi stavljeni izvan snage u proteklom periodu (ukupno)	<b>14,00</b>
			a.	GUP	1,00	
			b.	UPU	2,00	
			c.	DPU	9,00	
			d.	Ostali (PUP, PUMN)	2,00	
5.2.	PROVEDBA PROSTORNIH PLANOVA	Broj pojedinačnih akata prostornog uređenja po vrstama	a.	Lokacijska dozvola	1.133,00	UO, MGPU
			b.	Potvrda glavnog projekta	826,00	
			c.	Rješenje o građenju	120,00	
			d.	Rješenje o uvjetima građenja	1.101,00	
			e.	Građevinska dozvola	26,00	
5.3.	URBANA PREOBRAZBA <sup>8)</sup>		1.a.	Broj prostornih planova ili pojedinačnih zahvata	0,00	
			1.b.	Površina (ha)	0,00	

5.4.	URBANA SANACIJA <sup>9)</sup>		1.	Broj izdanih rješenja o ozakonjenju	6.603,00	UO, AZONIS
			2.	Prostorni planovi u svrhu sanacije, odnosno ID prostornih planova u tu svrhu	0,00	
5.5.	NADZOR		1.	Nadzor nad planovima (broj rješenja)	0,00 <sup>10)</sup>	MGPU
			2.	Nadzor građevinske inspekcije (broj rješenja)	858,00	
Površina Županije (km <sup>2</sup> )					<b>4.157,82</b>	PPOBŽ

<sup>1)</sup> najniži stupanj razvijenosti (0-0,75%) što je karakteristika svih županija regije

<sup>2)</sup> površine građevinskih područja u prostornim planovima, zbog česte izmjene zakonske regulative, nisu identično diferencirane

<sup>3)</sup> sva odlagališta u postupku sanacije s vremenski ograničenom mogućnošću odlaganja

<sup>4)</sup> sanacijom prostor priveden namjeni utvrđenoj prostornim planom odnosno programom sanacije, pri čemu se barata podatkom o količini otpada i načinu sanacije, ne i o saniranoj površini

<sup>5)</sup> dana površina predstavlja postojeće i planirane vodne površine

<sup>6)</sup> površine zaštićenih područja mjestimično se međusobno preklapaju (postojanje višestrukih zaštita). U prikazanoj površini izuzeta su preklapanja.

<sup>7)</sup> u površini ekološke mreže (Naturi 2000) izuzete su površine preklapanja

<sup>8)</sup> urbana preobrazba definirana Zakonom; površine koje će biti planirane prostornim planovima nove generacije

<sup>9)</sup> urbana sanacija definirana Zakonom; površine koje će se moći planirati tek po završetku postupka "legalizacije"

<sup>10)</sup> dopisom MGPU konstatirano kako nije izvršen niti jedan postupak nadzora nad prostornim planovima

### III. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

#### III.1. Izrada prostornih planova

Učinkovitost prostornog planiranja na nivou županije osiguravaju predstavnička i izvršna tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave donošenjem dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata temeljem posebnih propisa koji utječu na gospodarenje prostorom.

Stručnu utemeljenost navedenih dokumenata osiguravaju stručne službe - upravna tijela - jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave osnovana za obavljanje stručnih poslova prostornog planiranja, pravne osobe osnovane i registrirane za izradu tih dokumenata, te ovlašteni arhitekti koji samostalno obavljaju stručne poslove prostornog planiranja.

Današnjoj strukturi prostornih planova temelj je postavio Zakon o prostornom uređenju donesen 1994. godine, te mijenjan 1998., 2000., 2002. i 2004. godine ("Narodne novine" broj 30/94., 68/98., 61/00., 32/02. i 100/04.; u daljnjem tekstu: ZPU). Njime je definirano da su dokumenti prostornog uređenja:

- Strategija i Program RH, te
- prostorni planovi: županije i grada Zagreba, područja posebnih obilježja, općina i gradova; generalni urbanistički planovi, urbanistički planovi uređenja i detaljni planovi uređenja.

ZPU-om je po prvi puta uveden institut praćenja stanja u prostoru kroz izvješće o stanju u prostoru i program mjera za unapređenje stanja u prostoru, kao dokumente praćenja stanja u prostoru koji su se donosili na državnom, područnom (regionalnom) i lokalnom nivou, prvobitno svake dvije, a potom svake četiri godine.

Program mjera za unapređenje stanja u prostoru bio je temeljni dokument kojim je jedinica područne (regionalne) odnosno lokalne samouprave odlučivala o pokretanju izrade prostornog plana, pokretanju izrade izmjena i dopuna prostornog plana ili pokretanju zasebnog postupka stavljanja izvan snage prostornog plana.

Temeljem ZPU-a, 27. lipnja 1997. godine donesena je Strategija, a Program RH dvije godine kasnije, odnosno 7. svibnja 1999. godine. Donošenjem Strategije i Programa prostornog uređenja RH stvoreni su preduvjeti za donošenje prostornih planova tzv. nove generacije.

U međuvremenu ministar prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja donosi Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova ("Narodne novine" broj 106/98., mijenjan i dopunjavan "Narodne novine" broj 39/04. i 45/04. - ispravak i 135/10.; u daljnjem tekstu: Pravilnik o sadržaju), kojim se propisuje da prostorni plan sadrži tekstualni i grafički dio te detaljan sadržaj svakog dijela.

Prvi prostorni plan nove generacije na području Županije, izrađen temeljem ZPU-a, Pravilnika o sadržaju, Strategije i Programa RH, bio je PPOBŽ donesen 2002. godine ("Županijski glasnik" broj 1/02.). Na postavkama PPOBŽ-a izrađeni su i doneseni prostorni planovi svih JLS, zaključno sa 2007. godinom.

1. listopada 2007. godine stupio je na snagu ZPUG kojim je utvrđeno izvješće o stanju u prostoru kao osnovni i jedini dokument praćenja stanja u prostoru, koje se kao i dotadašnja donosi na državnom, područnom (regionalnom), odnosno lokalnom nivou. ZPUG mijenja i formalnu strukturu dokumenata prostornog uređenja, što nije popraćeno adekvatnim novim pravilnikom o sadržaju prostornih planova usklađenim sa ZPUG-om, čiji izostanak rezultira smanjenjem aktivnosti na području prostornog planiranja na svim razinama. Ideja o (ponovno) novoj generaciji prostornih planova nije realizirana. U periodu od 1. listopada 2007. godine do 1. siječnja 2014. godine kada stupa na snagu (ponovno) novi Zakon, donesen je manji broj provedbenih prostornih planova. Aktivnosti na području prostornog planiranja svedene su na pojedinačne ciljane izmjene i dopune strateških dokumenta prostornog uređenja u svrhu stvaranja preduvjeta za realizaciju konkretnih zahvata.

Prostorni planovi temeljem Zakona su: Državni plan prostornog razvoja, prostorni planovi područja posebnih obilježja, urbanistički plan uređenja državnog značaja, prostorni plan županije i grada Zagreba, urbanistički plan uređenja županijskog značaja, prostorni plan uređenja grada, odnosno općine, generalni urbanistički plan i urbanistički plan uređenja.

Tablica 6. Dokumenti prostornog uređenja u zakonodavnom okviru

Red. broj	ZAKON I RAZDOBLJE PRIMJENE			Zakon o prostornom uređenju ("Narodne novine" broj 30/94., 68/98., 61/00., 32/02. i 00/04.-ZPU)	Zakon o prostornom uređenju i gradnji ("Narodne novine" broj 76/07., 38/09., 55/11., 90/11. i 50/12.-ZPUG)	Zakon o prostornom uređenju ("Narodne novine" broj 153/13.-Zakon)
	PROSTORNI PLAN			15.04.1994. - 30.09.2007.	01.10.2007. - 31.12.2013.	01.01.2014.
	RAZINA DONOŠENJA					
	DRŽAVA	ŽUPANIJA	OPĆINA/GRAD			
1.	Strategija prostornog uređenja RH					
2.	Program prostornog uređenja RH					
3.	Strategija prostornog razvoja RH					

4.	Državni plan prostornog razvoja					
5.	urbanistički plan uređenja državnog značaja					
6.	prostorni plan područja posebnih obilježja					
7.		prostorni plan županije (grada Zagreba)				
8.		urbanistički plan uređenja županijskog značaja				
9.			prostorni plan uređenja grada/općine			
10.			prostorni plan uređenja velikog grada			
11.			generalni urbanistički plan			
12.			urbanistički plan uređenja			
13.			detaljni plan uređenja			

Zakon propisuje strategiju prostornog razvoja RH kao temeljni državni dokument za usmjerenje razvoja u prostoru, ali ga ne navodi kao vrstu prostornog plana, više ne poznaje Program, dok uvodi državni prostorni plan i urbanistički plan uređenja državnog te županijskog značaja, bez potrebe zadržavanja detaljnog plana uređenja kao vrste prostornog plana.

Za napomenuti je da su prijelaznim i završnim odredbama svakog od do sada navedenih zakona na snazi zadržavani prostorni planovi doneseni temeljem prethodnog, tako da se danas osim navedenih vrsta planova na snazi nalaze i neki provedbeni urbanistički planovi i planovi uređenja manjeg naselja. Ovi planovi su u nadležnosti općina/gradova kojima je u interesu da ih zadrže jer detaljnije definiraju namjene nekog prostora, te na taj način štite interese JLS na prostoru za koji su izrađeni.

Kao kuriozitet Zakona, prijelaznim i završnim odredbama je propisano da se svi do sada doneseni prostorni planovi mogu mijenjati i dopunjavati, ali da te izmjene i dopune ne moraju biti u skladu s propisima donesenim temeljem Zakona. Iako je Zakonom propisana obveza donošenja novog pravilnika o sadržaju prostornih planova u roku od 90 dana od stupanja na snagu Zakona, pravilnik još nije donesen, te se prostorni planovi i njihove izmjene i dopune izrađuju i donose postupkom propisanim Zakonom, ali sadržaja propisanog Pravilnikom o sadržaju, donesenim 1998. godine, u dijelu koji nije protivan Zakonu.

### III.2. Provedba prostornih planova

ZPU i ZPUG su propisivali da se zahvat u prostoru provodi u skladu s dokumentom prostornog uređenja, posebnim propisima i lokacijskom dozvolom. Zakon propisuje da se svaki zahvat u prostoru provodi u skladu s prostornim planom, odnosno aktom za provedbu prostornog plana i posebnim propisima.

Prema ZPU-u lokacijskom dozvolom se određivala: oblik i veličina građevne čestice odnosno obuhvat zahvata u prostoru, namjena građevine, veličina i površina građevine, smještaj jedne ili više građevina na građevnoj čestici odnosno unutar zahvata u prostoru, oblikovanje građevine, uređenje građevne čestice, način i uvjeti priključenja na javno-prometnu površinu i komunalnu infrastrukturu i drugi elementi važni za zahvat u prostoru prema posebnom propisu. ZPU daje i smjernice za izgradnju izvan građevinskih područja koje su razrađene u danas važećim prostornim planovima, koji osim toga sadrže i sve podatke potrebne za izdavanje lokacijske dozvole.



ZPUG propisuje slučajeve kada se lokacijska dozvola (i/ili drugi akt za gradnju) ne može izdati, kao i slučajeve u kojima se isti mogu izdavati samo na temelju urbanističkog odnosno detaljnog plana uređenja. Tu se uvodi institut neizgrađenog i neuređenog građevinskog zemljišta za koje se utvrđuje obveza izrade urbanističkog, a u posebnim slučajevima (urbana komasacija) detaljnog plana uređenja, te uređene građevne čestice (pristup s prometne površine, odvodnja otpadnih voda i propisan broj parkirališnih mjesta), jedine za koju se može izdati lokacijska dozvola (odnosno drugi akt za građenje). Uređenost građevne čestice utvrđuje se na terenu. ZPUG nije propisivao mogućnost gradnje izvan građevinskih područja osim za zaštićeno obalno područje mora (ZOP).

Ranije je konstatirano da ZPUG nije popraćen adekvatnim pravilnikom o sadržaju prostornih planova, te su tijekom njegova važenja aktivnosti na području prostornog planiranja svedene na izradu pojedinačnih izmjena i dopuna PPUO/G, izrađenih temeljem ZPU-a, odnosno na izradu urbanističkih planova uređenja za neizgrađene i neuređene dijelove građevinskih područja. Manji dio JLS odlučio se na usklađivanje PPUO/G sa ZPUG-om u svrhu preispitivanja građevinskih područja kako bi se utvrdile stvarno neizgrađene i neuređene površine.

Time se prostorno planiranje, umjesto fokusa na osmišljavanje kvalitetnog korištenja prostora, iscrpljivalo na pukom zadovoljavanju zakonskih formi.

Provedba prostornih planova kroz institut lokacijske dozvole (odnosno drugih akata za građenje), podrazumijevala je prethodno utvrđivanje njihove usklađenosti sa ZPUG-om, potom utvrđivanje stanja građevne čestice na terenu i tek potom primjenu prostornog plana. Zakon, međutim, propisuje provedbu prostornih planova izdavanjem lokacijske dozvole, dozvole za promjenu namjene i uporabu građevine, rješenja o utvrđivanju građevne čestice, potvrde parcelacijskog elaborata, te građevinske dozvole. Za razliku od ZPUG-a, Zakon potencira značaj prostornih planova na način da se u njima utvrđuje uređenost i izgrađenost građevne čestice. Poteškoće u provedbi stvara dio Zakona koji nedovoljno jasano propisuje izgradnju izvan granica građevinskih područja.

U provedbi prostornih planova, danas su u prednosti JLS koje su izmjenama i dopunama postojeća građevinska područja diferencirale stvarno izgrađene i neizgrađene dijelove, a one neizgrađene na uređene i neuređene. Na taj način je omogućena izgradnja na svim uređenim površinama bez prethodnog donošenja detaljnijeg prostornog plana.

Prostorni planovi u razdoblju od 9. lipnja 2009. godine do 30. lipnja 2013. godine, provodili su se i temeljem Zakona o postupanju i uvjetima gradnje radi poticanja ulaganja ("Narodne novine" broj 69/09., 12/10. i 136/12.), donesenog u svrhu skraćivanja postupka ishodenja akata za građenje. Dozvola za gradnju sastojala se samo u jednom aktu, rješenju za građenje, za čije izdavanje su propisani skraćeni rokovi uz određene preduvjete.

Pod kredom uvođenja reda u prostoru, proteklo razdoblje obilježio je presedan u provedbi prostornih planova stupanjem na snagu Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama temeljem kojega je moguće, popularno rečeno "legalizirati" sve izgrađene zgrade i one čija je gradnja započeta do 21. lipnja 2011. godine, bez obzira bile u skladu s prostornim planom ili ne.

Postupak "legalizacije" je još uvijek u tijeku, zbog izrazito velikog broja podnešenih zahtjeva, čije rješavanje nerijetko usporavaju ili onemogućavaju i nedostatna financijska sredstva podnositelja. Tek kada i posljednji predmet bude riješen moći će se sagledati posljedice na prostor uzrokovne "legalizacijom". Da se očekuju različiti učinci govori i sam Zakon, kojim je definirana *urbana sanacija* kao skup planskih mjera i uvjeta kojima se poboljšava karakter izgrađenog dijela građevinskog područja i urbane mreže javnih površina devastiranih nezakonitim građenjem. Sanacija površina devastiranih nezakonitim građenjem provodi se isključivo temeljem urbanističkog plana uređenja.

Za prostor Županije na snazi su sljedeći dokumenti prostornog uređenja:

a) *Strategija prostornog uređenja i Program prostornog uređenja RH (Strategija i Program RH)*

Strategija i Program RH u svom sadašnjem obliku čine jedinstven krovni dokument prostornog uređenja čije je smjernice potrebno uvažavati pri izradi svih razina prostornih planova, kao i resornih i sektorskih razvojnih planova i programa, te je njihova ažurnost i primjenjivost bitna za sveukupni održivi razvitak.

Potreba za cjelovitijim preispitivanjem Strategije prvenstveno proizlazi iz novonastalih društveno-političkih i gospodarskih kretanja, što se prvenstveno odnosi na obvezu implementacije aktualnih EU direktiva.

U provedbi Strategije i Programa RH na području Županije uočeni su sljedeći problemi:

- narušena je ravnoteža između gospodarskih potreba i zaštićenih prirodnih vrijednosti:
  - konkretan problem leži u planiranim vodnim stepenicama na rijeci Dravi kod Donjeg Miholjca i Osijeka. Izvjesno je da vodna stepenica kod Donjeg Miholjca nije izvodiva jer uključuje i dio prostora susjedne Republike Mađarske od izuzetne važnosti kao prirodna znamenitost. Vodna stepenica kod Osijeka u svojstvu višenamjenskog hidrotehničkog sustava treba ostati sadržaj Strategije kao dio vodnog gospodarstva, te s pripadajućom hidroelektranom i dio elektroenergetskog sustava od važnosti za RH.
- planiranje termoelektrana na području Županije:
  - važećom Strategijom i Programom razmatra se mogućnost gradnje termoelektrana na uvozni ugljen uz rijeku Dunav na području Općine Erdut, kod mjesta Dalj, te uz rijeku Dravu na području Grada Valpovo. Uz postojanje vodnog resursa i planirani višenamjenski hidrotehnički sustav, nerealno je razmatrati mogućnosti gradnje termoelektrana, a pogotovo ne na uvozno i ekološki neprihvatljivo gorivo.
- neiskorištenost potencijala koridora Vc:
  - zbog nerealiziranosti u cijelosti autoceste A-5, niti izgrađena dionica nije saživjela u potpunosti. Zbog toga je neophodno u cestovnom prometu istaknuti kao prioritet završavanje autoceste A-5 od čvora Osijek do granice s Republikom Mađarskom, radi konačnog spajanja s dijelom u Republici Mađarskoj i konačnog stavljanja u funkciju cijelog cestovnog koridora,
  - nedostatak vizije u razvoju željezničkog prometa gdje se koriste postojeći željeznički pravci s eventualnim modernizacijama trasa koje prolaze kroz veća gradska središta Županije, Osijeka i Đakova i time predstavljaju problemska područja ovih gradova. Izmještanje tranzitnog i teretnog prometa na periferije sa organiziranjem većeg pretovarnog kolodvora trebalo bi biti jedan od prioriteta u željezničkom prometu na području Županije.

b) *Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit" (PPPP)*

PPPP-om su unutar Parka prirode utvrđena područja gradnje u ukupnoj površini od 51 ha, te izgrađene strukture van područja gradnje u ukupnoj površini od 17 ha. Područja gradnje unutar Parka prirode su naselja Tikveš i Kozjak te lokaliteti kompleksa dvorca Tikveš i farme Eblin. Prostornim planom uređenja Općine Bilje ("Službeni glasnik" broj 8/05.) za područja gradnje utvrđena su građevinska područja (tada važeći ZPU propisivao je da se građevinska područja utvrđuju u PPUO/G).

Izgrađene strukture van područja gradnje su postojeće lugarnice, šumske, ribarske i lovačke kuće te građevine uz crpne postaje i ribnjak, gdje se planira obnova ili zamjenska gradnja manjih građevina u funkciji pružanja usluga posjetiteljima Parka prirode ili za njihov smještaj, kao i boravak nadzorne službe Javne ustanove i Hrvatskih šuma te potreba gospodarstva.

U pojedinačnim građevinama izvan područja gradnje kao i u građevinama društvene, javne i uslužne namjene u pojedinim područjima gradnje dopušteno je stanovanje s ciljem pružanja usluga posjetiteljima i održavanja građevina.

Prostorni plan područja posebnih obilježja, prema Zakonu, prvenstveno sadrži temeljnu organizaciju i razgraničenje prostora prema namjeni, uključujući građevinsko područje naselja i izdvojeni dio građevinskog područja naselja. Zakon također definira građevinsko područje i izdvojeni dio građevinskog područja naselja te zahvate u prostoru koji se mogu planirati izvan građevinskog područja, čime PPPP postaje neusklađen sa Zakonom.

PPPP bi osim preispitivanja u smislu usklađenosti sa Zakonom trebalo uskladiti i s posebnim propisima koji su promijenjeni u periodu od njegovog donošenja 2006. godine do danas. Tu se prvenstveno misli na Uredbe o ekološkoj mreži ("Narodne novine" broj 124/13.), koja obuhvaća područja očuvanja značajna za ptice-POP i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove-POVS. Područje Parka prirode "Kopački rit" nalazi se u cijelosti u obuhvatu ekološke mreže Natura 2000, te bi se njene mjere zaštite trebale implementirati u PPPP.

Izrada PPPP kao plana područja posebnih obilježja - parka prirode, te potreba njegovog usklađivanja s važećom regulativom u nadležnosti je Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj, a plan donosi Sabor RH na prijedlog Vlade.

c) *Prostorni plan Osječko-baranjske županije (PPOBŽ)*

Provedba PPOBŽ podrazumijeva izdavanje akata za gradnju direktnom primjenom odredbi za provođenje, odnosno usmjeravanje prostornog planiranja za područja JLS izdavanjem mišljenja o usklađenosti PPUO/G s PPOBŽ. U promatranom periodu izdano je ukupno 55 mišljenja.

Tijekom provedbe je ocijenjeno kako važeći PPOBŽ nije usklađen s promjenama u državnim strateškim opredijeljenjima, zakonskom regulativom, aktima iz nadležnosti Skupštine Županije te potrebama gospodarstva. Prilikom pokušaja nominacije pojedinačnih zahvata u prostoru na EU fondove, uočen je nedostatak prethodnog preispitivanja utjecaja PPOBŽ na okoliš i prirodu, pa je Skupština Županije donijela Odluku o izradi izmjena i dopuna PPOBŽ ("Županijski glasnik" broj 11/12. i 7/13.).

U postupku izrade i donošenja II. Izmjena i dopuna PPOBŽ do sada su održane 4 prethodne rasprave sa stručnom zainteresiranom javnošću, utvrđen sadržaj strateške procjene utjecaja plana na okoliš i odabran njen izrađivač. Trenutno je u postupku izrada strateške procjene, o čemu će biti više riječi u Poglavlju III.4.

d) *Prostorni planovi uređenja grada/općine (PPUO/G)*

Svaka JLS ima na snazi prostorni plan uređenja grada/općine:

*Tablica 7. Prostorni planovi uređenja općina/ grada na području Županije*

Redni broj	Naziv plana	Službeno glasilo
1.	PPU Grada Belog Manastira	"Službeni glasnik" Grada Belog Manastira - broj 5/06., 7/07. i 5/12.
2.	PPU Grada Belišća	"Službeni glasnik" Grada Belišća - broj 08/03., 8/11., 5/12., 8/13. i 9/13.)
3.	PPU Grada Donji Miholjac	"Službeni glasnik" Grada Donji Miholjac - broj 12/05. i 2/12.
4.	PPU Grada Đakovo	"Službeni glasnik" Grada Đakovo - broj 7/06. i 7/12.

5.	PPU Grada Našica	"Službeni glasnik" Grada Našica - broj 11/06. i 2/10.
6.	PPU Grada Osijeka	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 8/05., 5/09., 17A/09. - ispravak, 12/10. i 12/12.
7.	PPU Grada Valpova	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 09/03., 8/10.
8.	PPU Općine Antunovac	"Službeni glasnik" Općine Antunovac - broj 3/05., 5/11., 8/11. - ispravak, 9/12. i 10/14.
9.	PPU Općine Bilje	"Službeni glasnik" Općine Bilje - broj 8/05.
10.	PPU Općine Bizovac	"Općinski glasnik" Općine Bizovac - broj 03/05., 3/10., 4/11. i 4/13.
11.	PPU Općine Čeminac	"Službeni glasnik" Općine Čeminac - broj 02/05., 8/06., 3/11., 1/13., 2/14. i 7/14.
12.	PPU Općine Čepin	"Službeni glasnik Općine Čepin - broj 1/07., 1/12. i 11/12. - ispravak
13.	PPU Općine Darda	"Službeni glasnik" Općine Darda - broj 05/06., 6/06. - ispravak, 4/08., 6/12. i 1/14.
14.	PPU Općine Donja Motičina	"Službeni glasnik" Općine Donja Motičina - broj 3/06., 4/11. i 2/13.
15.	PPU Općine Draž	"Službeni glasnik" Općine Draž - broj 03/05. i 5/11.
16.	PPU Općine Drenje (ss)*	"Službeni glasnik" Općine Drenje - broj 29/07. i 49/14.
17.	PPU Općine Đurđenovac	"Službeni glasnik" Općine Đurđenovac - broj 8/06. i 6/12.
18.	PPU Općine Erdut	"Službeni glasnik" Općine Erdut - broj 32/06., 45/09. - ispravak, 52/12. i 56/13.
19.	PPU Općine Ernestinovo	"Službeni glasnik" Općine Ernestinovo - broj 2/07. i 6/10.
20.	PPU Općine Feričanci	"Službeni glasnik" Općine Feričanci - broj 36/04., 64/09. i 6/11.
21.	PPU Općine Gorjani	"Službeni glasnik" Općine Gorjani - broj 36/05., 43/07. i 53/11. - ispravak
22.	PPU Općine Jagodnjak	"Službeni glasnik" Općine Jagodnjak - broj 1/07. i 7/09.
23.	PPU Općine Kneževi Vinogradi	"Službeni glasnik" Općine Kneževi Vinogradi - broj 5/05., 5/06. - ispravak, 5/09., 3/12. i 14/12.
24.	PPU Općine Koška	"Službeni glasnik" Općine Koška - broj 1/06., 4/06. - ispravak i 4/14.
25.	PPU Općine Levanjska Varoš	"Službeni glasnik" Općine Levanjska Varoš - broj 5/04.
26.	PPU Općine Magadenovac	"Službeni glasnik" Općine Magadenovac - broj 10/03. i 10/10.
27.	PPU Općine Marijanci	"Službeni glasnik" Općine Marijanci - broj 3/06. i 3/12.
28.	PPU Općine Petlovac	"Službeni glasnik" Općine Petlovac - broj 21/05. i 1/10. - ispravak
29.	PPU Općine Petrijevci	"Službeni glasnik" Općine Petrijevci - broj 7/03., 4/08. i 4/12.
30.	PPU Općine Podgorač	"Službeni glasnik" Općine Podgorač - broj 2/06. i 1/09.
31.	PPU Općine Podravska Moslavina	"Službeni glasnik" Općine Podravska Moslavina - broj 4/07.
32.	PPU Općine Popovac	"Službeni glasnik" Općine Popovac - broj 4/06.

33.	PPU Općine Punitovci (ss)*	"Službeni glasnik" Općine Punitovci - broj 2/06., 3/09. i 2/14.
34.	PPU Općine Satnica Đakovačka	"Službeni glasnik" Općine Satnica Đakovačka - broj 2/06. i 3/13.
35.	PPU Općine Semeljci	"Službeni glasnik" Općine Semeljci - broj 5/07., 8/08.- ispravak i 8/12.
36.	PPU Općine Strizivojna	"Službeni glasnik" Općine Strizivojna - broj 4/06., 2/09. i 6/13.
37.	PPU Općine Šodolovci	"Službeni glasnik" Općine Šodolovci - broj 3/06. i 7/13.
38.	PPU Općine Trnava (ss)*	"Službeni glasnik" Općine Trnava - broj 4/07. i 1/11.
39.	PPU Općine Viljevo	"Službeni glasnik" Općine Viljevo - broj 1/04. i 2/12.
40.	PPU Općine Viškovci	"Službeni glasnik" Općine Viškovci - broj 2/07., 3/10. i 1/14.
41.	PPU Općine Vladislavci	"Službeni glasnik" Općine Vladislavci - broj 1/07.
42.	PPU Općine Vuka	"Službeni glasnik" Općine Vuka - broj 4/07.

PPU - prostorni plan uređenja, \*(ss) plan smanjenog sadržaja

Kao što se vidi iz Tablice 7., gotovo svi PPUO/G prošli su jednu ili više izmjena i dopuna koje su osim za potrebe gospodarstva rađene i u svrhu usklađivanja sa I. Izmjenama i dopunama PPOBŽ te sa zakonima i propisima koji su u međuvremenu mijenjani. Izuzetak čine PPU općina Bilje, Levanjska Varoš, Podravska Moslavina, Popovac, Vladislavci i Vuka, s tim što je izrada izmjena i dopuna PPUO Bilje, Popovac, Vladislavci i Vuka u tijeku.

S obzirom na činjenicu da je Zakon stupio na snagu 1. siječnja 2014. godine nameće se potreba preispitivanja svih PPUO/G u svrhu utvrđivanja njihove usklađenosti sa Zakonom.

JLS su shvatile važnost prostornog planiranja kao preduvjeta za održivi gospodarski napredak i razvoj, što se može zaključiti iz sve češćih inicijativa za izrade izmjena i dopuna prostornih planova svih razina, a prvenstveno PPUO/G.

Najveći problem kod odlučivanja o pokretanju izrade izmjena i dopuna prostornih planova u nadležnosti JLS je nedostatak financijskih sredstava. Stoga smo danas svjedoci sve češćih financijskih potpora za izradu izmjena i dopuna PPUO/G od strane zainteresiranih gospodarskih subjekata, što se može navesti kao dobra praksa za promicanje gospodarskog napretka.

e) *Generalni urbanistički plan (GUP)*

ZPU zadržava GUP, kao naslijeđenu prostorno-plansku kategoriju za naselja u kojima je sjedište županije i druga naselja s više od 15.000 stanovnika. ZPUG ukida kategoriju GUP-a, dok ga Zakon ponovno uvodi kao plan koji se obavezno izrađuje za građevinsko područje naselja i izdvojeno građevinsko područje izvan naselja središnjeg naselja velikog grada.

Na području Županije na snazi su i provode se:

*Tablica 8. Generalni urbanistički planovi na području Županije*

Redni broj	Naziv plana	Službeno glasilo
1.	<i>GUP Grada Đakova</i>	"Službeni glasnik" Grada Đakova - broj 6/08.
2.	<i>GUP Grada Osijeka</i>	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 5/06., 12/06.- ispravak, 1/07. - ispravak, 12/10., 12/11., 12/12. i 7/14.

f) *Urbanistički plan uređenja (UPU)*

UPU se prema ZPU-u donosio za naselja, odnosno dijelove naselja koji su sjedišta gradova, za naselja odnosno dijelove naselja registrirane kao povijesne urbanističke cjeline, te za naselja odnosno dijelove naselja određene prostornim planom županije. Temeljem ZPU-a je na području Županije izrađen i donesen manji broj UPU-a za naselja gradskog obilježja i naselje Petrijevci.

Interes JLS za izradu UPU-a potenciran je ZPUG-om prema kojem se UPU obavezno donosi za neizgrađene i neuređene dijelove građevinskog područja naselja te neizgrađena i neuređena izdvojena građevinska područja izvan naselja, kao i za dijelove tih područja planiranih za urbanu obnovu. ZPUG propisuje i da se dozvole za gradnju na dijelu građevinskog područja za koje je propisana obveza donošenja UPU-a mogu izdavati samo na temelju tog plana.

Sve navedeno su razlozi zbog kojih je od 2007. godine do danas intezivirana izrada UPU-a, pa ih danas na području Županije imamo ukupno 28, od čega je 15 na području gradova i 13 na području općina.

Zakon je zadržao važnost UPU-a na dosadašnjem nivou s naglaskom na područja urbane preobrazbe i urbane sanacije za koje je UPU obavezan. Stoga je za očekivati da će JLS i nadalje svoj prostor planirati i osmišljavati kroz UPU-e, utvrđujući tako specifične prostorne cjeline i njihove namjene, građevne čestice namijenjene za građenje, površine javne namjene, te druge detalje kojima se utvrđuju uvjeti korištenja i uređenja prostora i gradnje građevina.

*Tablica 9. Urbanistički planovi uređenja na području Županije*

Redni broj	Naziv plana	Službeno glasilo
1.	UPU Belog Manastira	"Službeni glasnik" Grada Belog Manastira - broj 1/08. i 8/09.
2.	UPU naselja Šećerana	"Službeni glasnik" Grada Belog Manastira - broj 2/09.
3.	UPU Grada Belišća	"Službeni glasnik" Grada Belišća - broj 01/04., 8/13. i 9/13.
4.	UPU "dijela Ulice Marka Oreškovića" u Bistrincima	"Službeni glasnik" Grada Belišća - broj 8/11.
5.	UPU naselja Donji Miholjac	"Službeni glasnik" Grada Donji Miholjac - broj 9/08. i 2/12.
6.	UPU Industrijske zone Donji Miholjac	"Službeni glasnik" Grada Donji Miholjac - broj 6/07.
7.	UPU Gospodarske zone Široko Polje	"Službeni glasnik" Grada Đakova - broj 10/09.
8.	UPU središta Osijeka	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 7/00., 5/02., 6/04. i 3/12.
9.	UPU "Prostor Sveučilišta J.J. Strossmayera" u Osijeku - Donji Grad	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 4/03., 12/10. i 9/13.
10.	UPU područja između južne obilaznice i "S" ceste u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 5/09. i 14/13.
11.	UPU osječke Tvrđe	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 16/11.
12.	UPU Grada Valpova	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 11a/03. i 8/10., 8/11.- ispravak i 4/14.
13.	UPU naselja Bilje	"Službeni glasnik" Općine Bilje - broj 16/10.
14.	UPU "Plandište 1" Čepin	"Službeni glasnik" Općine Čepin - broj 1/13.

15.	UPU gospodarske i turističko-rekreacijske zone "Đola"	"Službeni glasnik" Općine Darda - broj 8/10.
16.	UPU gospodarska zona jugoistok Donja Motičina	"Službeni glasnik" Općine Donja Motičina - broj 2/13.
17.	UPU "Topoljski Dunavac"	"Službeni glasnik" Općine Draž - broj 1/09.
18.	UPU "Rekreacijski centar Kneževi Vinogradi"	"Službeni glasnik" Općine Kneževi Vinogradi - broj 7/08.
19.	UPU "Jugoistok Kneževi Vinogradi"	"Službeni glasnik" Općine Kneževi Vinogradi - broj 9/12.
20.	UPU naselja Petrijevc	"Službeni glasnik" Općine Petrijevc - broj 6/04., 6/08.
21.	UPU Poduzetničke zone Podgorač	"Službeni glasnik" Općine Podgorač - broj 2/10.
22.	UPU "Gospodarske zone Josipovac Punitovački"	"Službeni glasnik" Općine Punitovci - broj 2/10.
23.	UPU gospodarske zone II Semeljci	"Službeni glasnik" Općine Semeljci - broj 4/12.
24.	UPU zone mješovite namjene "Svinjarevo"	"Službeni glasnik" Općine Strizivojna - broj 4/09.
25.	UPU "Gospodarska zona" Viškovci	"Službeni glasnik" Općine Viškovci - broj 4/10.)

g) *Detaljni plan uređenja (DPU)*

Na području Županije na snazi je ukupno 36 DPU-ova, 31 na području gradova i 5 na području općina.

DPU utvrđuje detaljnu namjenu površina, režime uređivanja prostora, način opremanja zemljišta infrastrukturom, uvjete za izgradnju građevina i poduzimanje drugih aktivnosti u prostoru od važnosti za područje za koje se donosi.

ZPUG-om je propisano obavezno donošenje DPU-a za dijelove naselja u kojima je određeno provoditi urbanu komasaciju.

Zakon više ne poznaje kategoriju DPU-a, s tim što ove do sada donesene zadržava na snazi do donošenja novih planova po Zakonu.

Je li ovakav potez zakonodavca dobar pokazat će vrijeme, ali s obzirom na mogućnosti današnje tehnologije u izradi prostornih planova te činjenicu da se dijelovi prostornog plana uređenja mogu izraditi s detaljnošću urbanističkog plana, može se vjerovati da se izostanak detaljnih planova neće negativno reflektirati na kvalitetno planiranje, uređivanje i korištenje prostora kao neobnovljivog prirodnog resursa.

*Tablica 10. Detaljni planovi uređenja na području Županije*

Red. broj	Naziv plana	Službeno glasilo
1.	DPU Javnog groblja Beli Manastir	"Službeni glasnik" Grada Belog Manastira - broj 1/08. i 10/13.
2.	DPU zone male privrede (uz rijeku Karašicu) u Belišću	"Službeni glasnik" Općine Belišće - broj 4/95., 2/10. - ispravak i 6/12.
3.	DPU gospodarske zone Zagajci u Belišću	"Službeni glasnik" Grada Belišća - broj 8/10.
4.	DPU gospodarske zone kod pruge u Belišću	"Službeni glasnik" Grada Belišća - broj 8/11.
5.	DPU "Pašin prolaz zapad" Đakovo	"Službeni glasnik" Grada Đakova - broj 7/99., 3/03.

6.	DPU "Sjever II" Đakovo	"Službeni glasnik" Grada Đakova - broj 9/01., 12/06.
7.	DPU "Žaranova bara" u Đakovu	"Službeni glasnik" Grada Đakova - broj 17/06.
8.	DPU dragovoljaca Domovinskog rata u Đakovu	"Službeni glasnik" Grada Đakova - broj 06/12.
9.	DPU dijela Industrijske četvrti Osijek	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 5/99., 2/00. i 6/11.
10.	DPU kompleksa "Gradski vrt" u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 6/02., 3/04.
11.	DPU "Industrijska četvrt - jug" u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 2/03.
12.	DPU bloka omeđenog Istarskom, Vukovarskom i Trpimirovom ulicom u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 6/03., 2/04.
13.	DPU rekreacijskog centra uz Kupsku ulicu	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 9/08.)
14.	DPU prostora "Luka-Donji Grad" u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 2/09.
15.	DPU Industrijske četvrti - zapad u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 15/11.
16.	DPU "Tehnika beton" Osijek	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 15/11.
17.	DPU naselja uz Jablaničku ulicu u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 04/14.
18.	DPU područja uz Sljemensku i Snježničku ulicu u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 7/14.
19.	DPU područja "Retfala-jug" u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka - broj 7/14.
20.	DPU zona mješovite namjene "Trnjak" Našice	"Službeni glasnik" Grada Našica - broj 5/97.
21.	DPU športsko-rekreacijske zone uz jezero Lapovac II u Našicama	"Službeni glasnik" Grada Našica - broj 3/05.
22.	DPU centar naselja Urbarija	"Službeni glasnik" Grada Našica - broj 4/12. i 5/12. - ispravak
23.	Detaljni plan stambenog naselja "Okrugljača" u Valpovu	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 5/96.
24.	Detaljni plan Zone male privrede u Valpovu (kod Sunčane ulice)	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 5/96., 6/01.
25.	DPU stambene zone uz naselje A. Starčevića u Valpovu	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 2/98.
26.	DPU poslovno-stambene zone u ulici M. Gupca u Valpovu	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 5/98.
27.	DPU Zone malog gospodarstva II u Valpovu	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 8/97. i 7/11.
28.	DPU poslovno-stambene zone u ulici J.J. Strossmayera u Valpovu	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 5/02.
29.	DPU poslovne zone u Valpovu (obilaznica Valpovo)	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 01/04. i 6b/06.
30.	DPU dijela Centra Valpova	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 6b/06. i 4/07.- ispravak
31.	DPU zone gospodarske poslovne namjene K-VI uz obilaznicu Valpova	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 7/07. i 7/11.



32.	DPU zone gospodarske poslovne namjene K-III u ulici Ljudevita Gaja u Valpovu	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 1/08.
33.	DPU za industrijsku zonu Grada Valpova	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 2/09.
34.	DPU i obnove povjesne jezgre Grada Valpova	"Službeni glasnik" Grada Valpova - broj 5/12. i 6/14.
35.	DPU "Središte Antunovac"	"Službeni glasnik" Općine Antunovac - broj 5/07.
36.	DPU "Gospodarske zone" Čepin	"Službeni glasnik" Općine Čepin - broj 1/10. i 5/11.
37.	DPU "Romsko naselje" Darda	"Službeni glasnik" Općine Darda - broj 6/06. i 5/11.
38.	DPU gospodarske zone Ernestinovo 1	"Službeni glasnik" Općine Ernestinovo - broj 2/08.
39.	DPU poslovne zone Dračica 1 u Feričancima	"Službeni glasnik" Općine Feričanci - broj 46/05.
40.	DPU Poduzetničke zone Podgorač	"Službeni glasnik" Općine Podgorač - broj 2/11.

### III.3. Prostorni planovi u odnosu na druge dokumente koji utječu na prostor

#### III.3.1. *Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije 2011. - 2013. ("Županijski glasnik" broj 1/11.)*

Odlukom o produljenju važenja Županijske razvojne strategije Osječko-baranjske županije 2011. - 2013. ("Županijski glasnik" broj 15/13.; u daljnjem tekstu: ŽRS) ista je produljena i na 2014. godinu, s obzirom na to da je ocijenjeno kako swot analiza, vizija i strateški ciljevi te prioriteta i mjere strategije ostaju nepromijenjeni i u 2014. godini.

ŽRS je opći razvojni dokument koji pokriva sve aspekte društveno ekonomskog života u Županiji, usklađen s nacionalnim razvojnim strategijama, Dunavskom strategijom i ciljevima EU. Svrha izrade ŽRS je priprema projekata za prihvaćanje i korištenje raznih izvora financiranja na različitim razinama. Cilj izrade ŽRS je izrada konzistentnog programa razvoja kroz određeno vremensko razdoblje, definiranje razvojnih podstrategija, definiranje prioriteta područja, mjera za realizaciju konkretnih ciljeva, identifikacija projektne spremnosti i konkretnih razvojnih projekata za provedbu te ispunjavanje obveza u zadanim vremenskim okvirima.

Županija na načelima održivog razvoja jača konkurentnost svog gospodarstva, osigurava razvoj ljudskih resursa i kvalitetno zadovoljavanje javnih potreba uz optimalno korištenje svojih razvojnih potencijala.

Cjelovit pregled i struktura svih aktivnosti potrebnih za provedbu ŽRS osigurava se Akcijskim planom provedbe Županijske razvojne strategije Osječko-baranjske županije 2011. - 2013. (Župan 1. travnja 2011.), a podizanja svijesti i informiranja zainteresirane i šire javnosti o svrsi, ulozi i značaju ŽRS Komunikacijskom strategijom provedbe i praćenja Županijske razvojne strategije Osječko-baranjske županije. (Župan 1. travnja 2011.)

Mjere provedbe prioriteta gospodarenja prostorom sadržane u ŽRS, osnova su na kojoj se izrađuju II. Izmjene i dopune PPBŽ. Gospodarenje prostorom na načelima održivog razvitka provodi se kroz smjernice za izradu planova uži područja:

- zabranom prenamjene poljoprivrednog zemljišta kao neobnovljivog prirodnog resursa u nepoljoprivredne svrhe, osim u iznimnim slučajevima,

- zabranom krčenja šuma, osim u slučaju dopuštenim posebnim propisom, te za potrebe infrastrukture planirane prostornim planom,
- utvrđivanjem površina za gospodarenje otpadom,
- zaštitom prirodne i kulturne baštine u skladu s posebnim propisom,
- evidentiranjem lokacija sanacije napuštenih i divljih odlagališta otpada,
- evidentiranjem lokacija sanacije napuštenih eksploatacijskih polja.

### III.3.2. *Strategija razvoja ljudskih potencijala Osječko-baranjske županije 2011. - 2013. ("Županijski glasnik" broj 13/11.)*

Kako bi se ostvarile vizije razvoja ljudskih potencijala Strategija razvoja ljudskih potencijala Osječko-baranjske županije 2011. - 2013. smatra potrebnim:

- osiguranje kvalificiranog ljudskog kadra za potrebe tržišta rada,
- osiguranje adekvatnog obrazovnog sustava prilagođenog potrebama tržišta rada,
- postojanje izgrađene poduzetničke infrastrukture koja bi trebala osigurati nova radna mjesta,
- osigurati uvjete za privlačenje novih investicija u Županiju,
- osvijestiti građane o potrebi zapošljavanja socijalno isključenih skupina radno sposobnog stanovništva,
- omogućiti razvoj turizma,
- razvijati socijalno poduzetništvo,
- osigurati povećani standard stanovnika osiguranjem kvalitetnijih radnih mjesta,
- razviti sinergiju s malim i srednjim poduzetništvom,
- stopu nezaposlenosti svesti na minimum,
- osigurati mobilnost radne snage.

Pretpostavke za ostvarivanje vizija ovog strateškog dokumenta postavljaju se kroz prostornoplansku dokumentaciju na sljedeći način:

- planiranjem površina društvene namjene na kojima će se graditi dječji vrtići, osnovne i srednje škole te visokoobrazovne ustanove što je preduvjet za pružanje kvalitetnog obrazovanja,
- planiranjem površina gospodarske namjene i planiranjem dinamike opremanja gospodarskih zona što predstavlja infrastrukturu za privlačenje novih, kvalitetnih investicija,
- planiranjem površina za ugostiteljsko-turističke djelatnosti čime se ostvaruju preduvjeti za razvoj turizma.

### III.3.3. *Novelacija Plana razvitka vodoopskrbe Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 15/11.)*

Svake godine Skupština Županije razmatra informaciju o stanju vodoopskrbe na svom području. Novelacija je dala prikaz postojećih vodoopskrbnih sustava kao i prikaz budućeg stanja za plansku 2025. godinu, pri čemu su u trenutku izrade uvaženi svi relevantni čimbenici i spoznaje o sustavima i raspoloživim resursima. Novelacija je bila jedna od podloga za pokretanje izrade II. Izmjena i dopuna PPOBŽ.

### III.3.4. *Plan razvitka odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 2/03. i 4/12.)*

Odvodnja otpadnih voda i njihovo pročišćavanje kao infrastrukturni sustav najslabije je razvijen od svih infrastrukturnih sustava na području Županije, a najzahtjevniji je po sredstvima i tehničkim elementima. Stanje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda uočeno je kao problem pa Županija 2003. godine donosi Plan razvitka odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području Osječko-baranjske županije, te 2012. godine njegove izmjene i dopune.

Izmjena Plana odvodnje je poslužila kao jedna od podloga za izradu II. Izmjena i dopuna PPOBŽ, pri čemu su u obzir uzete i:

- Odluka o odvodnji otpadnih voda u okviru sustava odvodnje Valpovo-Belišće,
- Odluka o odvodnji otpadnih voda u okviru sustava odvodnje Bizovac, Petrijevci i Ladimirevci,
- Odluka o odvodnji otpadnih voda u okviru sustava odvodnje Gat. (Sve objavljene u "Županijskom glasniku" broj 4/12.)

Navedenim odlukama omogućeno je formiranje više pojedinačnih manjih sustava odvodnje s kraćim transportom otpadnih voda, no većim brojem uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, što predstavlja nepovoljno usitnjavanje sustava trenutno planiranog PPOBŽ-om.

Planom razvitka odvodnje formirano je 60 pojedinačnih sustava odvodnje otpadnih voda sa zasebnim uređajima za pročišćavanje otpadnih voda. Za 43 od ukupno 60 formiranih sustava nije načinjena višekriterijalna analiza te se konačni obuhvat pojedinog sustava utvrđuje nakon projektantske procjene isplativosti izgradnje.

PPOBŽ-om je sustav odvodnje otpadnih voda Županije koncipiran u nekoliko većih i nekoliko manjih sustava koje je, po potrebi, moguće međusobno povezivati, s preporukom da se u prepoznate sustave uključi što veći broj naselja. Plan razvitka odvodnje dopušta "usitnjavanje" sustava što se može prihvatiti samo kao alternativno i prijelazno rješenje.

### III.3.5. *Plan gospodarenja otpadom u Osječko-baranjskoj županiji za razdoblje 2007. - 2014. godine ("Županijski glasnik" broj 15/06.)*

Plan gospodarenja otpadom u Osječko-baranjskoj županiji donesen je u skladu s tada važećim Zakonom o otpadu za razdoblje od 8 godina. Izvješće o njegovoj provedbi Skupština Županije razmatra svake godine. Postavke ovog planskog dokumenta ugrađene su u prostornoplansku dokumentaciju i provode se u skladu s njom.

### III.3.6. *Dokumenti u segmentu energetske učinkovitosti*

- Program učinkovitog korištenja energije u neposrednoj potrošnji na području Osječko-baranjske županije za razdoblje 2013. - 2015. ("Županijski glasnik" broj 14/12.)
- Plan energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji na području Osječko-baranjske županije u 2013. godini ("Županijski glasnik" broj 4/13.)
- Plan energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji na području Osječko-baranjske županije u 2014. godini ("Županijski glasnik" broj 3/14.)

U Programu učinkovitog korištenja energije u neposrednoj potrošnji na području Županije za razdoblje 2013. - 2015., između ostalih mjera predloženo je poticanje korištenja i izgradnje:

- foto-naponske elektrane i solarni kolektori za PTV u zgradama javnog vlasništva,
- korištenje obnovljivih izvora energije u kućanstvima,
- solarni kolektori za PTV i solarni kolektori za PTV u novim zgradama,
- foto-naponske elektrane i solarni kolektori u poduzetništvu.

Potreba poticanja gradnje postrojenja kogeneracije koja kao resurs koriste obnovljive izvore energije prepoznata je još pri izradi I. Izmjena i dopuna PPOBŽ, kada su takve građevine titulirane građevinama od važnosti za Županiju, te omogućeno izdavanje dozvola za njihovu gradnju direktnom primjenom PPOBŽ-a unutar granica građevinskih područja gospodarske namjene ili izvan njih prvenstveno uz gospodarske građevine za poljoprivrednu proizvodnju (farme, OPG i sl.).

Izgradnja manjih uređaja u sklopu društvenih, javnih ili stambenih građevina potiče se PPOBŽ-om, a omogućava prostornoplanskom dokumentacijom JLS.

### III.3.7. Plan razvoja poduzetničkih zona na području Osječko-baranjske županije za razdoblje od 2013. - 2017. godine ("Županijski glasnik" broj 3/13.)

Preduvjet za osnivanje gospodarske (poduzetničke) zone je planiranje građevinskog područja gospodarske namjene kroz prostornoplansku dokumentaciju čime se potvrđuje sinergija između prostornog planiranja i razvoja gospodarstva, jer bez prvobitnog kvalitetnog planiranja i osmišljavanja prostora ne može se očekivati nepredak i razvoj gospodarskih djelatnosti.

### III.3.8. Odluke o inundacijskom području

U promatranom četverogodišnjem razdoblju Ministarstvo poljoprivrede je na prijedlog Hrvatskih voda donijelo 34 odluke o inundacijskom području.

Tablica 11. Odluke o inundacijskom području u Županiji

1.	Odluka o određivanju vanjske granice uređenog inundacijskog pojasa vodotoka Gašnica od km 0+000 do km 2+530 na području k.o. Gašinci (Općina Satnica Đakovačka) 16.11.2010.
2.	Odluka o određivanju vanjske granice neuređenog inundacijskog pojasa rijeke Vučice od km 12+912 do km 20+960 na području k.o. Ladimirevci, k.o. Valpovo i k.o. Marjančaci (Grad Valpovo) 9.06.2011.
3.	Odluka o određivanju vanjske granice neuređenog inundacijskog područja uz akumulaciju i branu Mali Borovik na području k.o. Podgorje Bračevačko (Općina Drenje) 8.07.2011.
4.	Odluka o izmjeni i dopuni odluke o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja uz desnu obalu rijeke Drave na potezu od rkm 11+650 do rkm 12+250 u k.o. Osijek (Grad Osijek) 2.11.2011.
5.	Odluka o određivanju vanjske granice uređenog inundacijskog pojasa vodotoka Crna Bara od km 0+000 do km 4+830 na području k.o. Viškovci i k.o. Vučevci (Općina Viškovci) 17.02.2012.
6.	Odluka o određivanju vanjske granice uređenog inundacijskog pojasa akumulacije Mlinac u k.o. Đakovački Selci (Grad Đakovo i Općina Satnica Đakovačka) 31.05.2012.
7.	Odluka o vanjskoj granici uređenog inundacijskog pojasa vodotoka Bazovac od km 0+000 do 3+080 u k.o. Levanjska Varoš, Musić i Slobodna Vlast (Općina Levanjska Varoš) 31.05.2012.
8.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog pojasa uz lijevu i desnu obalu kanala Gorjan-Punitovci od km 0+000 do km 11+580 u k.o. Punitovci, Gorjani i Potnjani (Općine Drenje, Gorjani i Punitovci) 11.07.2012.
9.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja uz lijevu i desnu obalu potoka Breznica Stipanovačka uzvodno od stacionaže km 24+595 u k.o. Podgorač i k.o. Kršinci (Općina Podgorač) 20.12.2012.
10.	Odluka o izmjeni i dopuni odluke o vanjskoj granici uređenog inundacijskog pojasa uz desnu obalu rijeke Drave na potezu od rkm 22+080 do rkm 22+150 u k.o. Osijek (Grad Osijek) 8.08.2013.
11.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog pojasa desne obale rijeke Vučice od rkm 38+800 do km 52+900 u k.o. niza, k.o. Lacići, k.o. Našička Breznica, k.o. Klokočevci i k.o. Šaptinovci (Općine Đurđenovac, Magadenovac i Koška) 3.09.2013.
12.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja od km 0+000 do km 3+900 uz lijevu i desnu obalu kanala Halasica u k.o. Darda (Općina Darda) 18.10.2013.

13.	Odluka o vanjskoj granici uređenog inundacijskog područja vodotoka Ribnjak od km 6+983 do km 8+648 na području k.o. Budrovci i k.o. Đakovo (Grad Đakovo) 12.12.2013.
14.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja desne obale rijeke Karašice od km 31+195 do km 31+975 u k.o. Čamagajevci (Općina Marijanci) 11.03.2014.
15.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja lijeve i desne obale kanala Bogdinci od km 8+360 do km 10+546 u k.o. Čamagajevci (Općina Marijanci) 11.03.2014.
16.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja uz lijevu obalu vodotoka Strug od km 12+370 do km 13+077 u k.o. Čamagajevci (Općina Marijanci) 13.03.2014.
17.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja uz lijevu i desnu obalu glavnog dovodnog kanala za CS Puškaš od km 0+095 do km 7+593 na području k.o. Topolje i k.o. Duboševica (Općina Draž) 23.04.2014.
18.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja uz lijevu i desnu obalu kanala Mali Dunav-hosad-kanal 12, od km 0+000 do km 6+930 na području k.o. Kneževi Vinogradi i k.o. Zmajevac (Općina Kneževi Vinogradi) 30.04.2014.
19.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja lijeve i desne obale kanala Glavni Dovodni za CS Zlatna Greda od km 5+300 do km 11+220 u k.o. Kneževi Vinogradi (Općina Kneževi Vinogradi) 20.05.2014.
20.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja lijeve i desne obale kanala Gornji Zmajevački 1 i Gornji Zmajevački 2 u k.o. Kneževi Vinogradi i k.o. Lug (Općine Kneževi Vinogradi i Bilje) 24.06.2014.
21.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja lijeve i desne obale kanala Jasenovac-Mirkovac I od km 0+000 do km 3+240, Jasenovac-Mirkovac II od km 0+000 do km 1+855 i Jasenovac-Mirkovac III od km 0+000 do km 1+665 u k.o. Kneževi Vinogradi (Općina Kneževi Vinogradi) 16.07.2014.
22.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja uz lijevu i desnu obalu kanala Osječki od km 0+000 do km 3+868 na području k.o. Kneževi Vinogradi (Općina Kneževi Vinogradi) 23.07.2014.
23.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja lijeve i desne obale kanala Glavni Dovodni za CS Tikveš od km 0+000 do km 14+820 na području k.o. Vardarac, k.o. Kneževi Vinogradi i k.o. Lug (općine Kneževi Vinogradi i Bilje) 20.08.2014.
24.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja uz lijevu i desnu obalu Kanala 1 od stac. 0+000 do stac. 0+980 na području k.o. Kneževi Vinogradi (Općina Kneževi Vinogradi) 19.09.2014.
25.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja uz lijevu obalu kanala Ciganica od stacionaže km 1+000 do km 4+600 na području k.o. Šljivoševci. (Općina Magadenovac) 17.09.2014.
26.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja uz lijevu i desnu obalu kanala Strug od stacionaže km 12+200 do km 16+400 na području k.o. Šljivoševci. (Općina Magadenovac) 17.09.2014.
27.	Odluka o izmjeni odluke o vanjskoj granici uređenog i neuređenog inundacijskog područja uz lijevu i desnu obalu vodotoka Marjanac od km 0+000 do km 7+495 u k.o. Bokšić (Općina Đurđenovac) 22.09.2014.

28.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja lijeve i desne obale Kanala 4 od km 0+000 do km 0+665 u k.o. Kneževi Vinogradi (Općina Kneževi Vinogradi) 15.10.2014.
29.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja lijeve i desne obale Kanala 9 od km 0+000 do km 1+050 u k.o. Kneževi Vinogradi (Općina Kneževi Vinogradi) 15.10.2014.
30.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja lijeve i desne obale kanala Sent od km 0+000 do km 1+285 u k.o. Kneževi Vinogradi i k.o. Zmajevac (Općina Kneževi Vinogradi) 12.11.2014.
31.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja lijeve i desne obale kanala Vesna od km 0+000 do 1+055 u k.o. Grabovac i k.o. Kneževi Vinogradi (općine Kneževi Vinogradi i Čeminac) 11.11.2014.
32.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja lijeve i desne obale kanala Krivaja od km 0+000 do km 2+280 u k.o. Kneževi Vinogradi (Općina Kneževi Vinogradi) 12.11.2014.
33.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja uz lijevu i desnu obalu Glavnog Dovodnog kanala za CS Podunavlje od km 14+640 do km 18+240 na području k.o. Lug (Općina Bilje) 9.12.2014.
34.	Odluka o vanjskoj granici neuređenog inundacijskog područja lijeve i desne obale rijeke Vuke od km 98+510 do km 93+890 u k.o. Podgorje Bračevačko i k.o. Slatinik Drenjski (Općina Drenje) 18.12.2014.

Površina unutar inundacijskog područja ima karakter vodnog dobra kojim se upravlja prema Zakonu o vodama ("Narodne novine" broj 153/09., 63/11., 130/11., 56/13. i 14/14.).

Granice inundacijskog područja se prema Zakonu o vodama ucrtavaju u prostorne planove JLS na čijem području se nalaze.

### III.3.9. Odluke o zaštiti izvorišta

Površine zona sanitarne zaštite izvorišta sadržaj su prostornih planova kao informacija, a svrstane su u područja s posebnim režimom korištenja. Ucrtavanje zona sanitarne zaštite temeljem novodonesenih odluka jedan je od razloga za izradu II. Izmjene i dopune PPOBŽ.

U promatranom razdoblju donesena je Odluka o zaštiti izvorišta u Donjem Miholjcu ("Službeni glasnik" Grada Donji Miholjac broj 2/10.).

## III.4. Provođenje zaključaka, smjernica, prijedloga za unaprjeđenje, preporuka, aktivnosti odnosno mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru

### III.4.1. Informacijski sustav prostornog uređenja

Informacijski sustav prostornog uređenja (u daljnjem tekstu: ISPU) inicijalno je postuliran ZPU-om, a po prvi puta je konkretnije i detaljnije razrađen ZPUG-om, kojim mu je definiran sadržaj, način uspostave, vođenja i održavanja, obveze dostave podataka i informacija te pristup javnosti sustavu. Jasno su razdvojene nadležnosti između Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj, koji uspostavlja informacijski sustav na razini RH, te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, koje su obvezne razvijati informacijski sustav za svoje područje s utvrđenom razinom podataka.

Prema Zakonu, pobližu strukturu, sadržaj, način rada, oblik i elektronički standard informacijskog sustava, ovlasti i obveze u vođenju i upravljanju informacijskim sustavom Ministarstva, zavoda, upravnih tijela i stručnih upravnih tijela u vezi s informacijskim sustavom te javnopravna tijela koja su prostorne i druge podatke dužna učiniti dostupnima putem informacijskog sustava i način na koji su to dužna učiniti, propisuje Vlada Uredbom o informacijskom sustavu, koja je u izradi.

ISPU se uspostavlja i vodi kao interoperabilni i multiplatformni sustav u kojem se povezuju informacijski sustavi pojedinih javnopravnih tijela koja na temelju ovoga Zakona i posebnih propisa izrađuju i/ili održavaju prostorne podatke i druge podatke značajne za prostorno uređenje. ISPU sadrži registre podataka o prostoru i druge informacije u vezi s prostornim uređenjem, a osobito o:

- postojećem stanju i korištenju prostora, uključujući i podatke o nekretninama i vlasništvu,
- prostornim planovima i prostornim planovima čija je izrada i donošenje u tijeku,
- namjeni prostora/površina i drugim uvjetima korištenja i zaštite prostora određenih i propisanih prostornim planovima i posebnim propisima,
- upravnim i drugim aktima nadležnih tijela koji se izdaju i koji su izdani u svrhu provedbe prostornih planova, građenja, uporabe i uklanjanja građevina,
- sektorskim strategijama, planovima, studijama i drugim dokumentima propisanim posebnim zakonima značajnim za prostorno uređenje.

Slijedom obaveza iz Zakona o Nacionalnoj infrastrukturi prostornih planova ("Narodne novine" broj 56/13.; u daljnjem tekstu: Zakon o NIPP), Županija kontinuirano sudjeluje na uspostavi i razvoju nacionalnog Geoportala prostornih planova, dostavljanjem te pripremom odgovarajućih planova i podataka iz svoje ingerencije.

#### III.4.2. Međunarodna suradnja

- a) U prethodnom Izvješću o stanju u prostoru Županije konstatirana je uključenost Županije u dva međunarodna razvojna projekta iz programa IPA SEE (*Southeastern Europe*), koji su se bazirali na usustavljanju GIS prostornoplanskih podataka, oba zaključena tijekom 2012. godine. To su Datourway, sa svrhom doprinosa održivom turističkom razvoju Podunavlja, te Donauregionen+, čiji je cilj bila izrada cjelovite strategije razvoja dunavskog prostora.

Projekt Datourway identificirao je ciljana područja za turistički razvoj na osnovu prikupljenih podataka i njihove analize, uključujući mapu postojećih turističkih resursa, definiranje glavnih problema i konfliktnih razvojnih točaka, SWOT analizu i hijerarhiju ciljeva, uz harmonizaciju planova turističkog razvoja s planovima razvoja ostalih partnera na projektu iz 7 podunavskih zemalja.

Opći cilj projekta Donauregionen+ bio je jačanje važnosti Dunava kao europskog koridora te integrirana razvojna strategija podunavskih regija, gradova i luka. Projekt je doprinio unapređenju komunikacije među relevantnim subjektima u Podunavlju, te identifikaciji zajedničkih projekata u 4 područja: prirode, strukture naselja, prometne i tehničke infrastrukture te gospodarstva. GIS područja kao rezultat projekta sadržava standardiziran i objedinjen prikaz sektora okoliša, naseljenosti i naselja, transporta, tehničke infrastrukture i gospodarstva za sve partnere na projektu.

- b) U lipnju 2011. godine županija Bacs-Kiskun, Republika Mađarska, obavijestila je Župana Osječko-baranjskog o provođenju javnog uvida za Izmjene i dopune prostornog plana njihove županije. Prema važećim propisima RH, Županija kao jedinica područne (regionalne) samouprave nema obvezu sudjelovanja u postupku izrade i donošenja prostornih planova izvan granica RH. Međutim, kao izraz dobrosusjedske suradnje, izvršen je uvid u prijedlog Prostornog plana Bacs-Kiskun županije i utvrđeno da Županija s Bacs-Kiskun županijom graniči u dužini od cca. 8 km. Prostor uz granicu u Županiji u naravi je šuma i šumsko zemljište uz lijevu obalu rijeke Dunav i kao takvo opisano u PPOBŽ. Prema tome posebnih prijedloga niti primjedbi na izmjenju i dopunu Prostornog plana Bacs-Kiskun županije nije bilo, o čemu je ista obaviještena pisanim putem.

- c) U rujnu iste godine Župan Osječko-baranjski obaviješten je o provođenju javnog uvida za Izmjene i dopune Prostorne strategije županije Baranya, Republika Mađarska. Po uvidu u materijal dostavljen uz obavijet konstatirano je da se sva postojeća i planirana infrastruktura koja je obavezan sadržaj PPOBŽ podudara s postojećom infrastrukturom prikazanom Prostornom strategijom županije Baranya. Konstatirano je kako je plovni put rijekom Dunav u PPOBŽ registriran kao međunarodni plovni put VI klase uz uvjerenje da je plovnost Dunavom na isti način osigurana i na području županije Baranya.

Nadalje, u Prostornoj strategiji županije Baranya uočene su luke na rijeci Dravi neposredno uz granicu, te je konstatirano kako Županija nema prigovora s tim u vezi i iskazano uvjerenje da Republika Mađarska neće imati prigovora na luke koje Županija planira izgraditi na rijeci Dravi.

Prema propisima RH biciklističke staze nisu obavezan sadržaj prostornog plana Županije, ali budući da su prepoznate kao važan segment turističke ponude, Županija podupire njihovu izgradnju. Prema podacima iz prostornih planova niže razine Dunavska ruta biciklističkih staza u sklopu europskog biciklističkog koridora Eurovelo 6 ide državnom cestom Beli manastir - Mohács, do graničnog prijelaza Udvar. S tim u vezi upućena je molba za preispitivanje Prostorne strategije županije Baranya kako bi Dunavska ruta bila uvrštena i u njihov plan, kao i molba da se provjere trase biciklističkih staza neposredno uz lijevu i desnu obalu Dunava, koje nisu na identičan način evidentirane u našim prostornim planovima niti drugim razvojnim dokumentima.

- d) Projekt Studije izvodivosti Mađarsko-hrvatskih graničnih prijelaza.

Po preporuci Vlade Republike Mađarske, temeljem koje treba progustiti granične prijelaze, Ministarstvo prometa Republike Mađarske pokrenulo je projekt u sklopu kojeg je rađena Studija izvodivosti Mađarsko-hrvatskih graničnih prijelaza.

Studija je obradila ekološke, društveno-gospodarske i prometne uvjete područja s obje strane granice, te kroz ocjenu mogućnosti razvoja detektirala 44 lokacije, od kojih je 7 postojećih graničnih prijelaza, a ostalo su potencijalne lokacije novih graničnih prijelaza.

U sklopu Studije provedeno je informiranje javnosti kroz forume, prezentacije i konzultacije čiji cilj je bio eventualno utvrditi dodatne lokacije graničnih prijelaza, što se međutim nije dogodilo.

U razmatranju potencijalnih lokacija u obzir su uzeti mnogi faktori od kojih su najizraženiji zaštita prirode i vodno gospodarstvo. Lokacije su promatrane i u kontekstu unapređenja gospodarstva, prometa i turizma s obje strane granice, te uzevši u obzir troškove graničnog prijelaza (izgradnja, funkcioniranje, održavanje tijekom vijeka trajanja) izdvojeno je 6 lokacija, 2 od njih na području Županije: Old - Torjanci kao cestovni prijelaz i Vejt - Podravska Moslavina kao skela preko rijeke Drave. U nastavku projekta zainteresirani će neophodno trebati animirati i u projekt uključiti nadležne institucije, te projekt dići na višu institucionalnu razinu bez koje neće moći biti realiziran.

### III.4.3. Preispitivanje Prostornog plana Županije

S ciljem povećanja aktualnosti i provodivosti PPOBŽ, usmjeravanja društvenog i gospodarskog razvoja, racionalnog korištenja prirodnih resursa, afirmacije održivog razvitka, očuvanja prirodnih resursa, prirodnih i kulturnih vrijednosti, te stvaranja pretpostavki za povlačenje sredstava EU fondova za planirane zahvate u prostoru, Skupština Županije je Odlukom pokrenula izradu II. Izmjene i dopune PPOBŽ ("Županijski glasnik" broj 11/12. i 7/13.). Po pokretanju, prikupljeni su i obrađeni podaci pravnih osoba s javnim ovlastima, te njihovi zahtjevi aplicirani na grafički dio PPOBŽ, što je bio temelj za provođenje prethodnih stručnih rasprava.



Prva prethodna stručna rasprava s temom "Cestovni, željeznički, riječni i zračni promet" održana je 24. srpnja 2013. godine, a druga s temom "Energetika" održana je 26. srpnja 2013. godine na kojima su prezentirane postavke II. Izmjena i dopuna PPOBŽ vezane uz infrastrukturu.

Paralelno s izradom nacrtu prijedloga II. Izmjena i dopuna PPOBŽ, nositelj izrade provodio je aktivnosti propisane posebnim propisima kod izrade planova županijske razine. Prema Zakonu o zaštiti okoliša ("Narodne novine" broj 80/13.) Županija je za II. Izmjene i dopune PPOBŽ imala obvezu provesti postupak ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja plana na okoliš. Prema Zakonu o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 80/13.) za planove koji sami ili s drugim planovima mogu imati značajan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost ekološke mreže provodi se ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Usporedno s navedenim aktivnostima, a s obzirom na dobivena mišljenja Ministarstva zaštite okoliša i prirode o potrebi provedbe strateške procjene utjecaja na okoliš za II. Izmjene i dopune PPOBŽ, obavljene su konzultacije s Ministarstvom u svezi moguće procjene ishoda postupka prethodne ocjene prihvatljivosti II. Izmjena i dopuna PPOBŽ za ekološku mrežu. Na sastanku je od strane konzultanata EU i Ministarstva istaknuto da je osnovni preduvjet za financiranje projekata sredstvima iz fondova EU to da su planovi i programi kojima su ti zahvati planirani prošli stratešku procjenu utjecaja na okoliš (u daljnjem tekstu: SPUO), te ocjenu prihvatljivosti plana za ekološku mrežu.

Zbog navedenog je zaključeno da bi bilo korisno provesti SPUO i za sve zahvate planirane PPOBŽ-om koji još nisu realizirani, a ne samo za one obuhvaćene Odlukom o izradi II. Izmjene i dopune PPOBŽ. Stoga je Skupština Županije donijela Odluku o izmjeni Odluke o izradi II. Izmjene i dopune PPOBŽ i na taj način u nju uvrstila i preispitivanje svih zahvata planiranih PPOBŽ-om.

Dana 18. listopada 2013. godine održana je treća prethodna stručna rasprava s temom "Vodno gospodarstvo" na kojoj su sudjelovali predstavnici pravnih osoba s javnim ovlastima koje se bave vodoopskrbom, zbrinjavanjem otpadnih voda, te zaštitom voda i zaštitom od štetnog utjecaja voda.

Kako prilikom donošenja PPOBŽ-a i njegovih prvih izmjena i dopuna nije postojala zakonska obveza izrade strateške procjene utjecaja plana na okoliš, 5. lipnja 2014. godine Župan je svojim Zaključkom pokrenuo postupak strateške procjene utjecaja na okoliš PPOBŽ, zajedno s predloženim II. Izmjenama i dopunama PPOBŽ. U postupku strateške procjene na okoliš preispitat će se i njihov utjecaj na okoliš i prirodu te ekološku mrežu Natura 2000.

4. prethodna rasprava u svrhu utvrđivanja sadržaja strateške studije utjecaja na okoliš PPOBŽ i II. Izmjena i dopuna PPOBŽ održana je 1. srpnja 2014. godine. Odluka o sadržaju Strateške studije utjecaja na okoliš PPOBŽ i II. Izmjena i dopuna PPOBŽ donesena je 2. listopada 2014. godine (KLASA: 351-03/14-04/1; URBROJ: 2158/1-01-14/01-14-8), nakon koje je postupkom javne nabave odabran njen izrađivač, Oikon d.o.o. iz Zagreba, te je izrada iste u tijeku.

#### III.4.4. *Preispitivanje prostornih planova uređenja općina/gradova*

U promatranom razdoblju JLS je sugerirano preispitivanje PPUO/G prvenstveno u segmentu usklađenosti s tada novim ZPUG-om, kao i s I. Izmjenama i dopunama PPOBŽ. Sve JLS su obavještene o donošenju I. Izmjena i dopuna PPOBŽ, te novim momentima odnosno novim mogućnostima organizacije prostora i infrastrukture.

U proteklom periodu, što je vidljivo iz Tablice broj 5. obveznih prostornih pokazatelja u privitku, doneseno je ukupno 39 izmjena i dopuna PPUO/G. Većina tih izmjena i dopuna bavila se usklađivanjem s I. Izmjenama i dopunama PPOBŽ-a.

#### III.4.5. *Stavljanje izvan snage prostornih planova*

Na popisu važećih prostornih planova još uvijek se nalazi određeni broj prostornih planova tzv. stare generacije, odnosno planova donesenih prije 1994. godine.

Zaključak prethodnog Izvješća o stanju u prostoru Županije je bio da je te planove potrebno preispitati u odnosu na njihovu usklađenost s planom šireg područja, usklađenost sa Zakonom, te primjenjivost i provedivost.

U proteklom periodu JLS su izradile 13 izmjena i dopuna prostornih planova stare generacije (plan uređenja manjeg naselja, provedbeni urbanistički plan), a 2 su stavljena izvan snage.

#### III.4.6. *Izrada katastra antenskih stupova*

I. Izmjenom i dopunom PPOBŽ dani su uvjeti za izgradnju samostojećih rešetkastih antenskih stupova za postavu baznih postaja pokretnih komunikacija direktnom primjenom PPOBŽ-a.

Na kartografskom prikazu broj 2.1.2. "Pošta i elektroničke komunikacije - izmjene i dopune" simbolom su prikazani postojeći samostojeći rešetkasti antenski stupovi s baznom postajom na stvarnoj lokaciji prema pripadajućim zemljopisnim koordinatama, te područja za smještaj novih samostojećih rešetkastih antenskih stupova za postavu baznih postaja, prema tehničkim zahtjevima operatora prisutnih na području Županije odnosno HAKOM-a.

Odredbama za provođenje propisano je da se unutar područja može izgraditi samo jedan novi stup tehničkih karakteristika da može prihvatiti više (sve) operatore čime se područje smatra konzumiranim. Iz tog razloga je uočena potreba praćenja izgradnje novih samostojećih rešetkastih antenskih stupova za postavu baznih postaja. Međutim, stupanjem na snagu Uredbe o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme ("Narodne novine" broj 131/12.) izrada katastra antenskih stupova na način predložen mjerama prethodnog Izvješća o stanju u prostoru Županije izgubila je smisao, te se kod provođenja prostornih planova u segmentu izgradnje elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme uz odredbe prostornog plana prvenstveno uvažava Uredba.

#### III.4.7. *Aktivnosti na zaštiti prirode kroz prostornoplansku dokumentaciju*

U PPOBŽ prepoznati su i evidentirani svi zaštićeni dijelovi prirode, čija se zaštita provodi temeljem akata o njihovoj zaštiti, kao i područja vrijednih dijelova prirode za koja je potrebno provesti postupak valorizacije.

Aktivnosti na zaštiti područja vrijednih dijelova prirode izvan zaštićenih, temeljem posebnog propisa, provode se kontinuirano kroz institut izdavanja mišljenja u postupku izrade i donošenja izmjena i dopuna PPUO/G. Međutim, do sada nije uočen slučaj da bi sadržaj izmjena i dopuna PPUO/G bilo preispitivanje odredbi koje propisuju zaštitu područja vrijednih dijelova prirode izvan zaštićenih. Za pretpostaviti je da će se nova valorizacija ovih područja na nivou JLS provoditi tek kroz izradu nove generacije prostornih planova temeljem Zakona. Stanje ublažava činjenica da je većina tih područja uvrštena u Nacionalnu ekološku mrežu - Natura 2000, za koju se zaštita provodi temeljem posebnog propisa i ocjene utjecaja na prirodu kod pojedinačnih zahvata.

#### III.4.8. *Planiranje površina za iskorištavanje mineralnih sirovina*

U proteklom četverogodišnjem periodu nije bilo zahtjeva za proširenjima postojećih površina za iskorištavanje mineralnih sirovina, međutim upućene su dvije inicijative za formiranjem novih eksploatacijskih polja. Jednu inicijativu uputila je pravna osoba u privatnom vlasništvu, a odnosi se na eksploataciju šljunka i pijeska na području općine Darda. Drugu inicijativu uputila je INA d.d. i odnosi se na eksploataciju plina u okviru istraženog prostora na području općine Podravska Moslavina.

#### III.4.9. *Planiranje površina za izdvojena građevinska područja izvan naselja gospodarske namjene*

S obzirom na kontinuirane negativne trendove gospodarstva moglo se očekivati smanjivanje aktivnosti JLS na planiranju i uređivanju gospodarskih zona. Međutim, kroz sudjelovanje u postupcima izrade i donošenja IDPPUO/G, te analizom usvojenih planova utvrđeno je da su na području Županije površine izdvojenih građevinskih područja izvan naselja gospodarske namjene, u promatranom razdoblju, povećane za 3,5%.

Za potrebe formiranja gospodarskih zona u promatranom je razdoblju izrađeno i usvojeno 8 urbanističkih planova uređenja, a JLS su nastavile aktivnosti na njihovom uređenju, gdje treba istaći općine Antunovac i Čepin. Županija kontinuirano financijski potpomaže JLS. U svrhu formiranja gospodarskih zona iz Proračuna Županije u promatranom periodu izdvojeno je 5.233.680,00 kuna.

#### III.4.10. *Planiranje površina za izdvojena građevinska područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene*

Površine planirane PPUO/G-om za izdvojena građevinska područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene kroz protekle 4 godine su povećane za 10%. PPOBŽ-om je za potrebe bavljenja organiziranim masovnim turizmom planirano nekoliko zona i dana njihova maksimalno moguća površina. Te su zone kroz PPUO/G utvrđene kao izdvojena građevinska područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene. U PPOBŽ-u su označene JLS u kojima se kroz PPUO/G mogu utvrditi jedna ili više zona izdvojenih građevinskih područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene ukupne površine do 25 ha.

Iako se tijekom proteklog perioda nastojalo afirmirati kontinentalni turizam, PPOBŽ-om planirane zone za bavljenje masovnim turizmom slabo se razvijaju. Povećanje površina ugostiteljsko-turističke namjene pretežito se odnosilo na zone manje od 25 ha.

U svrhu uređenja izdvojenih građevinskih područja ugostiteljsko-turističke namjene, tijekom proteklog razdoblja, izrađen je samo jedan UPU, kojim je obuhvaćena i uređena površina od 5,18 ha na području općine Darda. Prema tome, u proteklom periodu nije uočena potreba izmjena PPOBŽ-a u svrhu planiranja novih ugostiteljsko-turističkih kapaciteta.

#### III.4.11. *Web*

U svrhu informiranja javnosti o aktivnostima na polju prostornog planiranja, prethodnim Izvješćem o stanju u prostoru Županije predviđena je uspostava web portala kojim bi se prezentirali podaci o administrativnoj i statističkoj podjeli, stanju prostornoplanske dokumentacije, podaci iz PPUG/O, topografske karte raznih mjerila i snimci iz zraka, odnosno kompletan ISPU Županije.

U promatranom razdoblju Županija je pokrenula vlastiti geoinformacijski Sustav strateškog upravljanja s Web preglednikom (Geoportalom) <http://www.zeljko-gis.com/redirect/obz>, kojim integrira prostorne, gospodarske, društvene i ine sastavnice prostora. Geoportal omogućuje pretraživanje po katastarskim česticama i zadanim uvjetima, na koje se vežu svi podaci iz važeće prostornoplanske dokumentacije, što u konačnici olakšava rad ovlaštenim osobama koje izrađuju dokumentaciju potrebnu za ishodenje akata za gradnju, odnosno podiže kakvoću rada i usluge svih upravnih tijela Županije pri obradi podataka i izradi službenih evidencija, materijala i dokumenata, te služi i kao informacija građanima. Potreba za ovakvim sustavom potvrđena je i kroz suradnju sa susjednim županijama i državama na raznim zajedničkim projektima.

Županija svoj Sustav strateškog upravljanja kontinuirano održava i razvija. Tijekom 2014. godine treba istaknuti proveden postupak javne nabave za neophodnu dogradnju Geoportala, čime je sustav doveden u aktualan status, kako po pitanju tehnološke moderniziranosti tako i usklađenošću sa Zakonom o NIPP.

#### IV. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE

##### IV.1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg prostornog razvoja Županije s obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove

Redni broj	potrebe, mogućnosti, ograničenja	obrazloženje
1.	gospodarenje cjelovitim prostorom Županije	Županija ne raspolaže dijelom svog teritorija. Počevši od okupacije Baranje tijekom Domovinskog rata, RH nema pristup površinama s lijeve strane rijeke Dunav. Gospodarenje cjelovitim teritorijem državni je prioritet. Dovršavanje procesa razminiranja.
2.	stabilnost zakonske regulative	Svjedoci smo, što je i pokazano kroz ovo Izvješće, stalne promjene propisa svih sektora, a ne samo onih koji reguliraju prostorno planiranje. Čestim izmjenama propisa uvodi se pravna nesigurnost koja rezultira smanjenim ulaganjima i stvara nepotrebne troškove JLS. Nedonošenje podzakonskih propisa onemogućava kvalitetno rješavanje stvari. U sektoru prostornog planiranja kasni se u donošenju uredbe o informacijskom sustavu prostornog planiranja te pravilnika o sadržaju prostornih planova. U drugim sektorima koji utječu na prostorno planiranje nedostaje uredba o provedbi ocjene o potrebi izrade SPUO za lokalnu razinu.
3.	prevelik broj JLS	JLS često nisu kapacitirane, financijski i kadrovski, za samostalno upravljanje svojim prostorom, odnosno za samostalno pravovremeno obavljanje svih obaveza u svojoj nadležnosti. Velik dio tih nadležnosti odnosi se na komunalnu infrastrukturu nerješivu na nivou samo jedne JLS, dok rascjepkanost prostora onemogućava šire sagledavanje. Zbog različitih financijskih potencijala JLS, komunalne djelatnosti se rješavaju nesrazmjerno, a realizacija planiranog cjelovitog sustava postaje gotovo nemoguća.
4.	demografska obnova	Osnovni preduvjet je zadržavanje svih funkcija i kategorija centraliteta naselja te općenito očuvanje i podizanje nivoa gospodarskih, komunalnih, društvenih i infrastrukturnih sadržaja u prostoru.
5.	gospodarski razvoj	Nedovoljna izgrađenost infrastrukture od značaja za RH. Neefikasnost rješavanja imovinsko-pravnih odnosa. Razvoj i afirmacija prepoznatih potencijala kontinentalnog turizma. Pokrivenost prevelikog dijela Županije režimima višestruke zaštite prirode što dovodi do neravnoteže u postavkama održivog razvoja. Mogućnosti ekološke poljoprivredne proizvodnje. Mogućnosti kapitaliziranja obnovljivih izvora energije.
6.	očuvanje cjelovitosti poljoprivrednog zemljišta kao neobnovljivog prirodnog resursa	Korištenje imovinsko-pravnih odnosa kao najbitnijeg argumenta pri prostornom planiranju, umjesto temeljenja predloženih rješenja na prostornoplanskim pokazateljima i razvojnim projektima, što se prvenstveno odnosi na planiranje proširenja građevinskih područja. Zauzimanje poljoprivrednih površina neracionalnim brojem i površinom gospodarskih zona.

		Nedovoljna gustoća stanovanja u građevinskim područjima naselja.
7.	infrastruktura	Neravnomjerna razvijenost vodoopskrbne mreže. Rascjepkanost i nedovoljna izgrađenost sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Opterećenost prostora tehnološki napuštenim plinovodima.
8.	"legalizacija"	Dalekosežnost posljedica nekritičkog ozakonjenja bespravno izgrađenih zgrada.

#### **IV.2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih prostornih planova, drugih dokumenata koji utječu na prostor na razini Županije**

U sljedećem četverogodišnjem razdoblju ocjenjuje se potrebnim izraditi i donijeti sljedeće dokumente:

1. donošenje II.Izmjena i dopuna PPOBŽ
2. po potrebi, izrada i donošenje izmjena i dopuna PPUO/G
3. izrada i donošenje izmjena i dopuna PPPP Kopački rit
4. donošenje masterplana razvoja turizma Županije
5. izrada i donošenje novog plana gospodarenja otpadom
6. donošenje programskih dokumenata u skladu sa zajedničkom poljoprivrednom politikom EU 2014. - 2020. godine
7. po potrebi, izrada i donošenje odluka o sanitarnoj zaštiti izvorišta
8. izrada i donošenje drugih dokumenata po posebnom propisu u nadležnosti Županije.

#### **IV.3. Preporuke mjera i aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja Županije**

##### *IV.3.1. Mjere za gospodarenje cjelovitim prostorom Županije*

- inzistirati na rješavanju i potvrđivanju priznate Državne granice s Republikom Srbijom u svrhu suverenog raspolaganja cjelovitim prostorom s lijeve strane rijeke Dunav;
- ubrzati proces pregleda minski sumnjivih područja i razminiranje.

##### *IV.3.2. Mjere za stabilnost zakonodavnog okvira*

- inzistirati na pravnoj sigurnosti putem usklađenja zakonske regulative s tekovinama EU, te njihovoj dosljednoj primjeni i provedbi;
- aktivno sudjelovati u izradi pravilnika o sadržaju prostornih planova, uredbe o ISPU te uredbe o provedbi postupka ocjene o potrebi provedbe SPUO na lokalnoj razini;
- uključivanje svih struktura područne (regionalne) i lokalne samouprave s područja Županije u proces izrade nove Strategije prostornog razvoja i Državnog plana prostornog razvoja RH.

##### *IV.3.3. Mjere za demografsku obnovu*

- za provođenje stimulativne pronatalitetne populacijske politike treba unapređivati i provoditi zakone iz obiteljske, socijalne i zdravstvene zaštite;
- stimulirati (kreditno, porezno, stipendiranjem, politikom zapošljavanja itd.) zadržavanje stanovništva i novo naseljavanje u strateški važna i demografski ugrožena područja (npr. pogranična područja) te s time uskladiti razmještaj gospodarskih sadržaja i novih radnih mjesta;
- odgovarajućim mjerama (carinskim, poreznim, stambenim itd.) utjecati na veći i brži povratak iseljenika;
- provoditi poticajnu, selektivnu i raznoliko prostorno organiziranu populacijsku politiku, što uključuje i poreznu, stambenu, socijalnu, agrarnu, razvojnu, kulturnu, obrazovnu i drugu politiku;

- aktivnom poljoprivrednom (zemljišnom) politikom poticati razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava;
- omogućiti olakšice i povoljnije uvjete ulaganja u demografski ugroženim područjima onim poslodavcima s komparativnim prednostima, koji će pretežito zapošljavati domaće stanovništvo;
- zadržavanje svih funkcija centraliteta naselja;
- podizanje nivoa gospodarskih, komunalnih, društvenih i infrastrukturnih sadržaja u prostoru.

#### IV.3.4. *Mjere za gospodarski razvoj*

- informiranje i educiranje javnosti o mogućnostima i načinu financiranja projekata sredstvima EU-fondova;
- izrada provedbene prostornoplanske dokumentacije u svrhu privođenja namjeni gospodarskih zona;
- izrada projektne dokumentacije u svrhu povlačenja sredstava iz EU-fondova za konkretne zahvate u prostoru;
- poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u kućanstvima, gospodarstvu i javnom sektoru;
- nastaviti poticati ekološku poljoprivrednu proizvodnju na rezultatima dosadašnjih aktivnosti;
- donošenje strategije razvoja turizma u Županiji.

#### IV.3.5. *Mjere za očuvanje cjelovitosti poljoprivrednog zemljišta*

- svo poljoprivredno zemljište privesti osnovnoj namjeni;
- zemljištu koje je u prostornim planovima utvrđena namjena "ostalo poljoprivredno tlo" ili sličnom kategorijom, za koju se ne može nedvojbeno reći je li poljoprivredno ili šumsko zemljište, potrebno je osmisliti namjenu, npr. melioriranjem pretvoriti u obrađivo tlo, tj. u poljoprivredno zemljište, pošumljavanjem pretvoriti u šumsko zemljište, osmisliti na njemu obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo i slično;
- inzistirati na planskoj gustoći postojećih građevinskih područja naselja;
- pri planiranju građevinskih područja rukovoditi se prostornoplanskim osnovama i kriterijima, umjesto često primjenjivanim imovinsko-pravnim kriterijem;
- racionalizacija broja i ukupne površine gospodarskih zona uz omogućavanje prihvata gospodarskih subjekata s velikim prostornim potrebama.

#### IV.3.6. *Mjere za razvoj infrastrukture*

- prioritetno provoditi aktivnosti na realizaciji infrastrukturnih zahvata u prostoru od interesa za RH:
  - a) rekonstrukcija i modernizacija pruge za međunarodni promet M-3,
  - b) realizacija prometnog čvora Osijek i prometnog čvora Đakovo,
  - c) izgradnja VHS Osijek,
  - d) završetak izgradnje Luke Osijek,
  - e) izgradnja regionalnog centra za gospodarenje otpadom,
  - f) rekonstrukcija i proširenje aerodroma Klisa,
- razvijati vodoopskrbnu mrežu radi ravnomjerne pokrivenosti Županije;
- paralelno s razvojem pojedinačnih sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, okrupnjavati i međusobno povezivati sustave.

#### IV.3.7. *Mjere za unaprjeđenje stanja u prostoru*

- afirmirati prostorno uređenje u javnosti, stvaranjem pozitivnog ozračja putem inzistiranja na poštivanju stručnih pravila i propisa;

- urbana sanacija kojom će se poboljšati karakter dijela građevinskog područja naselja i urbane mreže javnih sadržaja na površinama devastiranim nezakonitim građenjem;
- urbana preobrazba, koja planskim mjerama i provedbenim uvjetima unapređuje obilježja izgrađenog dijela građevinskog područja naselja, promjenom urbane mreže javnih sadržaja, rasporeda, namjene i oblikovanja građevina te oblika i veličina građevnih čestica;
- vrsnoća izgrađenog prostora je opći interes koji se osigurava obaveznom provedbom urbanističko-arhitektonskih natječaja za sve javne sadržaje čija se realizacija financira proračunskim sredstvima, u skladu s dokumentom "Arhitektonske politike RH 2013. - 2020.", što se definira kroz PPOBŽ i PPUO/G.

#### KORIŠTENE KRATICE:

**DPU** - detaljni plan uređenja

**GUP** - generalni urbanistički plan

**ISPU** - Informacijski sustav prostornog uređenja

**JLS** - Jedinice lokalne samouprave

**PPOBŽ** - Prostorni plan Osječko-baranjske županije

**PPPP** - Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit" ("Narodne novine" broj 24/06.)

**PPUO/G** - prostorni plan uređenja općine/grada

**Pravilnik** - Pravilnik o sadržaju i obaveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru ("Narodne novine" broj 48/14.)

**Pravilnik o sadržaju** - Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova ("Narodne novine" broj 106/98., 39/04. i 45/04. - ispravak i 135/10.)

**Program RH** - Program prostornog uređenja RH

**RH** - Republika Hrvatska

**Skupština Županije** - Skupština Osječko-baranjske županije

**SPUO** - Strateška procjena utjecaja na okoliš

**Strategija** - Strategija prostornog uređenja RH

**UPU** - urbanistički plan uređenja

**Zakon** - Zakon o prostornom uređenju ("Narodne novine" broj 153/13.)

**Zakon o NIPP** - Zakona o Nacionalnoj infrastrukturi prostornih planova ("Narodne novine" broj 56/13.)

**Zavod** - Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Osječko-baranjske županije

**ZPU** - Zakon o prostornom uređenju ("Narodne novine" broj 30/94., 68/98., 61/00., 32/02. i 100/04.)

**ZPUG** - Zakon o prostornom uređenju i gradnji ("Narodne novine" broj 76/07., 38/09., 55/11., 90/11. i 50/12.)

**ŽRS** - Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije 2011. - 2013. ("Županijski glasnik" broj 15/13.)

**Županija** - Osječko-baranjska županija

## KORIŠTENI UVRIJEŽENI AKRONIMI:

**AZO** - Agencija za zaštitu okoliša  
**AZONIZ** - Agencija za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada  
**BE-TO** - biotoplana Osijek  
**DV** - dalekovod  
**DZS** - Državni zavod za statistiku  
**DZZP** - Državni zavod za zaštitu prirode  
**ES** - ekvivalentnih stanovnika  
**GIS** - geoinformacijski sustav  
**HAC** - Hrvatske autoceste  
**HAKOM** - Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije  
**HC** - Hrvatske ceste  
**HEP** - Hrvatska elektroprivreda  
**HEP-PLIN** - Hrvatski operator plinskog transportnog sustava  
**HOPS** - Hrvatski operator prijenosa električne energije  
**HŽ** - Hrvatske željeznice  
**KTE** - kogeneracijska termoelektrana  
**MGIPU** - Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja  
**MK** - Ministarstvo kulture  
**MPPI** - Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture  
**MRRFEU** - Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije  
**MRS** - mjerno-redukcijska stanica  
**MZOIP** - Ministarstvo zaštite okoliša i prirode  
**PLINACRO** - operator plinskog transportnog sustava  
**PTE** - plinska termoelektrana  
**PTV** - proizvodnja tople vode  
**PU Osječko-baranjska** - Policijska uprava Osječko-baranjska  
**TE-TO** - termoelektrana, toplana Osijek  
**TK-objekt** - telekomunikacijski objekt  
**TS** - trafostanica  
**UO** - upravni odjel  
**UO PPZOP** - Upravni odjel za prostorno planiranje, zaštitu okoliša i prirode Županije  
**VHS** - višenamjenski hidrotehnički sustav  
**ŽUC** - županijska uprava za ceste